

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Ženy v politice z pohledu mládežnických organizací politických stran

Vypracovala: Karolína Balová
Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Hanáček, Ph.D.

České Budějovice 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma „Ženy v politice z pohledu mládežnických organizací“ jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 17. 4. 2023

.....

Karolína Balová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat PhDr. Vladimíru Hanáčkovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, vstřícnost a cenné připomínky. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům mládežnických organizací, kteří byli ochotni vyplnit mé dotazníky a poskytli mi možnost nahlédnout do této problematiky.

Anotace

Bakalářská práce se věnuje ženám v politice z pohledu mládežnických organizací politických stran. V teoretické části podává práce přehled o vývoji zastoupení žen v české politice po roce 1989, seznamuje s bariérami, které brání většímu zastoupení žen v politickém prostředí, představuje jednotlivé možnosti podpory žen a stručně seznamuje s mládežnickými organizacemi politických stran, které byly osloveny, aby se staly součástí výzkumu této práce. V praktické části jsou představeny výstupy dotazníkového šetření.

Klíčová slova

Mládežnické organizace, ženy v politice, předsudky, stereotypy, podpora žen, kvóty, neziskové organizace, Mladí lidovci, Mladí starostové a nezávislí, Mladí konzervativci, Mladí zelení, Mladé Pirátstvo, Mladí sociální demokraté

Annotation

The bachelor thesis focuses on women in politics from the perspective of youth organisations of political parties. In the theoretical part, the thesis provides an overview of the development of women's representation in Czech politics, introduces the barriers that prevent greater representation of women in the political environment, presents the various options for supporting women and briefly introduces the youth organisations of political parties that were approached to be part of the research for this thesis. The practical part presents the results of the questionnaire survey.

Keywords

Youth Organizations, women in politics, prejudices, stereotypes, support for woman, quotas, non – profit organisations, Young People's Party, Young Mayors and Independent, Young Conservatives, Czech Young Greens, Young Pirates, Young social democrat

Obsah

Úvod	8
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 Ženy v české politice po roce 1989	10
1.1 Moc výkonná	10
1.2 Moc zákonodárná	13
1.3 Evropský parlament.....	14
1.4 Krajská a komunální politika.....	15
1.4.1 Zastupitelstva krajů.....	15
1.4.2 Zastupitelstva měst a obcí.....	16
2 Bariéry bránící většímu zastoupení žen v politice	17
2.1 Institucionální bariéry.....	17
2.2 Individuální bariéry	17
2.3 Společenské bariéry.....	18
3 Podpora žen v politice	18
3.1 Genderové kvóty pro vyšší zastoupení žen v politice	19
3.1.1 Typy kvót.....	19
3.1.2 Kvóty v České republice.....	20
3.2 Podpora žen od neziskových organizací.....	21
3.2.1 Fórum 50 %	22
3.2.2 Iniciativa „Zakroužkuj ženu“	22
3.2.3 Instagramový profil „Ženy v politice“	22
3.3 Podpora žen uvnitř politických stran a hnutí.....	23
3.3.1 Ženské organizace v rámci českých politických stran.....	24
4 Mládežnické organizace politických stran	24
4.1 Funkce mládežnických organizací politických stran.....	25
4.2 Mladí sociální demokraté	26
4.3 Mladí lidovci.....	26
4.4 Mladí konzervativci.....	27
4.5 Mladí starostové a nezávislí	27
4.6 Mladé Pirátstvo.....	28
4.7 Mladí zelení	28
4.8 Mladé ANO	29

4.9	Komunistický svaz mládeže	29
PRAKTICKÁ ČÁST		30
5	Východisko a cíl výzkumu	30
6	Typ výzkumu a metoda výzkumu	30
7	Výzkumné otázky a výzkumný vzorek	31
7.1	Výsledky dotazníkového šetření.....	33
7.1.1	Nástroje k oslovování žen.....	33
7.1.2	Zapojování žen do politiky	34
7.1.3	Téma „ženy v politice“	36
7.1.4	Menší podíl žen než mužů v české politice	37
7.1.5	Motivace žen.....	40
7.1.6	Kvóty	41
7.1.7	Předsudky vůči ženám	42
7.1.8	Komunální a celostátní česká politika	43
7.1.9	Ženská zkušenost v politickém prostředí.....	45
7.1.10	Iniciativa „Zakroužkuj ženu“	46
7.1.11	Volná otázka.....	47
7.1.12	Shrnutí dílčího výstupu	47
Závěr		51
Použité zdroje.....		54
	Knihy	54
	Elektronické zdroje	55
	Odborné elektronické články	55
	Elektronické knihy	56
	Internetové odkazy.....	57
	Akademické práce.....	59
	Stanovy	59
Seznam grafů a tabulek.....		61
	Grafy:	61
	Tabulky:	61
Seznam použitých zkratk		61
Seznam příloh.....		62
	Příloha č.1	62

Úvod

Zastoupení žen v české politice neodpovídá jejich zastoupení v české populaci. Sice se od minulých let zvyšuje, ale ženy stále musí bojovat s bariérami, které jim znemožňují vstup do politiky. V současné době se nízkému zastoupení žen v české politice věnuje několik neziskových organizací a toto téma se stává ve společnosti velmi aktuálním. Ovšem Česká republika se stále umísťuje na nelichotivých spodních příčkách v mezinárodních srovnáních, co se týče zastoupení žen v politice. Téma ženy v politice bylo vybráno z důvodu aktuálnosti tématu.

Většina politických stran v České republice má své mládežnické organizace. Problematika mládežnických organizací politických stran je v české politologii téměř neprobádanou oblastí výzkumu, proto je výzkum mládežnických organizací politických stran politicky i společensky velmi žádoucí. Nedostatečný výzkum mládežnických organizací politických stran v českém prostředí je jedním z důvodů, proč tato bakalářská práce zkoumá téma ženy v politice z pohledu mládežnických organizací politických stran. Dalším důvodem výběru mládežnických organizací pro výzkum této bakalářské práce je, že mládežnické organizace hrají důležitou roli v socializaci budoucích politiků, tudíž by měly mít větší prostor k vyjádření svých názorů.

Pro postupné naplňování cíle je práce rozdělena do dvou hlavních částí, konkrétně je rozdělena na teoretickou a praktickou část a obě tyto části jsou rozděleny na kapitoly a podkapitoly. Teoretická část je rozdělena do čtyř kapitol a jednotlivé kapitoly mají podkapitoly. První kapitola je věnována přehledu žen v české politice od roku 1989. V této kapitole je popsána politická reprezentace žen v moci výkonné, zákonodárné, v Evropském parlamentu, v krajské a komunální politice od roku 1989 do současnosti. Druhá kapitola se věnuje bariérám bránícím většímu zastoupení žen v politice. Třetí kapitola představuje možnosti, jak mohou být ženy v politickém prostředí podporovány, a čtvrtá kapitola podává základní přehled o mládežnických organizacích jednotlivých politických stran, které byly osloveny, aby se staly součástí výzkumu této bakalářské práce. Informace o jednotlivých mládežnických organizacích byly čerpány ze stanov těchto mládežnických organizací a z jejich webových stránek.

Pro praktickou část práce byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu. Původně měl být výzkum uskutečněn pomocí rozhovorů, ale z důvodu geografické vzdálenosti a časových

možností mládežnických organizací byl jednotlivým mládežnickým organizacím rozeslán dotazník. Jednotlivé mládežnické organizace dále dotazník zaslaly některým svým členům.

Cílem praktické části práce je zjistit pohled a názory členů jednotlivých mládežnických organizací politických stran na jednotlivé dimenze týkající se tématu ženy v politice, dále srovnat pohledy jednotlivých mládežnických organizací jako celků. Zkoumané dimenze jsou popsány v praktické části práce. Pro srovnání byly zvoleny tyto mládežnické organizace: Mladí zelení, Mladí lidovci, Mladí konzervativci, Mladí starostové a nezávislí, Mladé Pirátstvo a Mladí sociální demokraté. Osloveny byly i mládežnické organizace Mladé Ano a Mladí komunisté, ale tyto mládežnické organizace se výzkumu nezúčastnily.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Ženy v české politice po roce 1989

Po pádu komunismu v roce 1989 byla rovnost žen a mužů v České republice opomíjena. Na rozdíl od ekologie nebo lidských práv ji politici, média a veřejnost nepovažovali za legitimní. Již na začátku 90. let vznikaly nevládní ženské organizace, ale jejich vliv byl zanedbatelný (Smiggels Kavková, 2020, s. 22). V roce 2001 vznikla Rada vlády pro rovnost žen a mužů. „*Rada vlády pro rovnost žen a mužů je stálým poradním orgánem vlády v oblasti vytváření rovných příležitostí pro ženy a muže*“ (Vláda České republiky, 2023). Vstup České republiky do Evropské unie v roce 2004 přinesl zásadní změnu. Tlak ze strany Evropské unie donutil českou vládu a politiky řešit rovnost mezi ženami a muži, protože rovnost mezi ženami a muži je jednou ze základních hodnot Evropské unie (Smiggels Kavková, 2020, s. 22).

V minulosti i v současnosti se potvrzuje, že ženy představují vyšší procento kandidátek, než je nakonec zvolených do politické funkce, toto pravidlo se potvrzuje na všech úrovních, a to na úrovni místní, krajské, vrcholové i evropské, nicméně na místní úrovni je mezera mezi kandidátkami a zvolenými nejmenší (Maříková, 2016, s. 26).

Podle Gelnarové (2010, s. 120) nízká účast žen v politice v českém prostředí začíná být vnímána jako něco nepřirozeného, dříve se nízká účast žen brala jako samozřejmost. V březnu 2021 schválila česká vláda strategii rovnosti na období 2021–2030 (dále jako „Strategie 2021 +“). Účelem Strategie 2021 + je přispívat k dosažení rovnosti žen a mužů v České republice (Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030, 2021). V následujících podkapitolách bude popsán vývoj zastoupení žen v moci výkonné, zákonodárné, v Evropském parlamentu a v krajské a komunální politice. Údaje o vývoji žen jsou čerpány především z Českého statistického úřadu.

1.1 Moc výkonná

Situace českých vlád byla z hlediska zastoupení žen v České republice dlouhodobě nejhorší. Je důležité zmínit, že se složení vlád během funkčního období často měnilo, a s ním se

měnilo i zastoupení žen, situace tedy mohla být rozdílná při jmenování vlády a při konci jejího funkčního období (Šprincová, 2013, s. 25).

Čtvrtina dosud jmenovaných vlád od roku 1992 byla sestavena bez jediné ministryně. Žádnou ženu po celé funkční období neměla první vláda Václava Klause v letech 1992–1996 (Vláda České republiky, 2023), druhá vláda Václava Klause v letech 1996–1998 byla jmenována také zpočátku výhradně jako mužská, ale zhruba půl roku po jmenování nastoupila do vlády první ministryně v historii samostatné České republiky Vlasta Parkanová, ministryně spravedlnosti za Občanskou demokratickou alianci (Šprincová, 2013, s. 28–29). Vláda Josefa Tošovského v roce 1998 obsahovala dvě ženy, Vlastu Parkanovou doplnila Zuzana Roithová, ministryně zdravotnictví. Bez jediné ministryně byla po celé funkční období menšinová vláda Miloše Zemana v letech 1998–2002 (Vláda České republiky, 2023).

V roce 2000 byla podniknuta jedna z prvních aktivit, která poukázala na nízkou míru zastoupení žen v politice. Tou aktivitou byla stínová vláda žen vedena Janou Volfovou, předsedkyní Sociálně demokratických žen, poslankyní za ČSSD. Tato stínová vláda byla reakcí na nedostatek žen v tehdejší menšinové vládě ČSSD vedené Milošem Zemanem. Celkem v ní bylo osmnáct žen (Rakušanová, 2006, s. 14).

Ve vládě PhDr. Vladimíra Špidla v letech 2002–2004 byly dvě ministryně: JUDr. Petra Buzková, ministryně školství, a MUDr. Marie Součková, ministryně zdravotnictví. Během vlády JUDr. Stanislava Grosse byly stále ve vládě pouze dvě ministryně, MUDr. Milada Emmerová, ministryně zdravotnictví, a stále JUDr. Petra Buzková. Vláda Ing. Jiřího Paroubka v letech 2005–2006 měla stejné ministryně jako vláda Stanislava Grosse a dále je doplnila Ing. Dana Běrová, které stála v čele resortu informatiky. MUDr. Milada Emmerová byla z vlády předčasně odvolána. Opět o jednu ženu méně obsahovala vláda Ing. Mirka Topolánka v letech 2006–2007. V této vládě tedy byly dvě ministryně, PhDr. Miroslava Kopicová, ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, a MVDr. Milena Vicenová, ministryně zemědělství. Naopak v letech 2007–2009 bylo ve vládě Ing. Mirka Topolánka celkově pět žen, ovšem všechny tyto ministryně nebyly ve vládě ve stejnou dobu. Po jmenování vlády 9. 1. 2007 byly ve vládě tři ministryně, konkrétně Helena Třeštíková, ministryně kultury, MUDr. Džamila Stehlíková, ministryně pro lidská práva a národnostní menšiny, a Mgr. Dana Kuchtová, ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, a od 23. 1. 2007 byla jmenována do vlády JUDr. Vlasta Parkanová, ministryně obrany. V ten samý rok 26. 1. podala ministryně Helena Třeštíková demisi, dále v ten samý rok, ale 4. 10. podala demisi i Mgr. Dana Kuchtová. MUDr. Džamila Stehlíková podala demisi 23. 1.

2009. V roce 2009, konkrétně 23. 1., přibyla do vlády ministryně Ing. Arch. Daniela Filipová, ministryně zdravotnictví.

Úřednická vláda Ing. Jana Fischera, CSc. v letech 2009–2010 obsahovala po celé funkční období tři ženy: JUDr. Danielu Kovářovou, ministryni spravedlnosti, Mgr. Danu Juráskovou, Ph.D., ministryni zdravotnictví, PhDr. Miroslavu Kopicovou, ministryni školství, mládeže a tělovýchovy, a po necelém roce od sestavení vlády byla jmenována čtvrtá žena, Ing. Rut Bízková, ministryně životního prostředí.

Do vlády Petra Nečase v letech 2010–2013 byly jmenovány ženy až v průběhu funkčního období vlády a následně tedy ve vládě seděly tři ženy, Mgr. Karolína Peake, historicky druhá místopředsedkyně vlády a první členka Legislativní rady vlády, Ing. Ludmila Müllerová, ministryně práce a sociálních věcí, a Mgr. Alena Hanáková, ministryně kultury. V úřednické vládě Ing. Jiřího Rusnoka byla ve vládě pouze jedna žena, Mgr. Marie Benešová, ministryně spravedlnosti.

Ve vládě Mgr. Bohuslava Sobotky (29. 01. 2014–13. 12. 2017) byl opět velký nárůst počtu žen a během celého funkčního období v ní zasedalo celkem pět žen, prof. JUDr. Helena Válková, ministryně spravedlnosti, Mgr. Michaela Marksová, ministryně práce a sociálních věcí, Mgr. Kateřina Valachová, ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, Ph. D, Mgr. et Mgr. Věra Jourová, ministryně pro místní rozvoj a následně Ing. Karla Šlechtová, která vystřídala Věru Jourovou v čele ministerstva pro místní rozvoj. Po celé funkční období vlády Bohuslava Sobotky byla ve vládě pouze Mgr. Michaela Marksová. Ing. Karla Šlechtová byla ve vládě ministryní od 3. října 2014 do konce funkčního období vlády. Ostatní ministryně byly zvoleny do vlády později a odešly již před koncem svého volebního období.

V první vládě Andreje Babiše v letech 2017–2018 byly čtyři ženy, Ing. Karla Šlechtová, ministryně obrany; JUDr. Alena Schillerová, Ph.D., ministryně financí, Ph. D; Ing. Jaroslava Němcová, MBA, ministryně práce a sociálních věcí; a Ing. Klára Dostálová, ministryně pro místní rozvoj. Vláda Andreje Babiše v letech 2018-2021 dokonce obsahovala šest ministryň, zasedala v ní stále JUDr. Alena Schillerová, Ph.D., a Ing. Klára Dostálová. Nově přibyla Ing. Marta Nováková, ministryně průmyslu a obchodu; Ing. Mgr. Taťána Malá, ministryně spravedlnosti, kterou následně vystřídala v čele resortu spravedlnosti Mgr. Marie Benešová, a Dipl.-Pol. Jana Maláčová, MSc., ministryně práce a sociálních věcí. Ing. Mgr. Taťána Malá a Ing. Marta Nováková nebyly ve vládě po celé své funkční období, odešly z vlády dříve (Vláda České republiky, 2023).

Současná vláda byla jmenována 17. prosince 2021 a předsedá jí Petr Fiala. Vláda ČR má sedmnáct členů, z toho jsou dvě ministryně, Jana Černochová, ministryně obrany, a Helena Langšádlová, ministryně pro vědu, výzkum a inovace (Vláda české republiky, 2023).

V historii České republiky nikdy nebyla žena na postu premiéra ani prezidenta. Ve volbách prezidenta republiky, které se konaly v roce 2013, byl podíl kandidujících žen 33,33 %, v absolutním čísle to byly tři ženy. Do druhého kola se dostali pouze muži, konkrétně Karel Schwarzenberg a Ing. Miloš Zeman. V následujících volbách, v roce 2018, byl podíl kandidujících žen 0,00 %. V letošních volbách, v roce 2023, kandidovala jedna žena (12,5 %) (Volby.cz, 2023).

1.2 Moc zákonodárná

V rámci zákonodárné moci bude nejprve věnována pozornost Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Bude představen vývoj zastoupení žen v Poslanecké sněmovně od voleb, které se konaly v roce 1996, do posledních voleb, které se konaly v roce 2021.

Vývoj počtu žen v Poslanecké sněmovně nebyl dosud lineární. Podíl žen mezi zvolenými se ve volbách v letech 1996 a 1998 držel na 15 % (30 žen). Ve volbách v roce 2002 se zvýšil podíl zvolených poslankyň na 17 % (34 žen), ale v následujících volbách, které se konaly v roce 2006 podíl žen opět klesl na 15,5 % (31 žen). Revolučním rokem byl rok 2010, zastoupení žen se oproti předchozímu roku zvýšilo o 4 procentní body. Po volbách 2010 byla poprvé překročena 20 %, konkrétně podíl žen mezi zvolenými byl 22 % (44 žen). V roce 2010 byla historicky první předsedkyní sněmovny žena, konkrétně Miroslava Němcová (Šprincová, 2013, s. 21). Ve volbách 2013 se podíl žen mezi zvolenými opět snížil na 19,5 % (39 žen), ve volbách 2017 se podíl poslankyň zvýšil zase na 22 % (44 žen). Poslední volby do Poslanecké sněmovny probíhaly v říjnu 2021. Do Poslanecké sněmovny byla zvolena čtvrtina žen. Oproti volbám v roce 2017 lze vidět zvýšení podílu zvolených poslankyň celkově o 3 procentní body, konkrétně zvýšení z 22 % na 25 %, převedeno na absolutní čísla to znamená nárůst poslankyň ze 44 na 50 (Volby.cz, 2023).

Následně budou uvedeny počty žen, které se dostaly do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ve volbách 2021 za konkrétní politickou stranu. Za politickou stranu ANO se do sněmovny dostalo 20 žen, přičemž strana ANO má v PS PČR celkově 72 křesel. Za koalici SPOLU se dostalo do PS PČR 12 žen, celkově má koalice 71 křesel. Za koalici PirSTAN se do parlamentu dostalo 13 žen, koalice získala celkově 37 křesel a za stranu SPD

se do parlamentu dostalo celkem 5 žen, celkově má tato strana ve sněmovně 20 křesel (Volby.cz, 2023).

Druhou složkou zákonodárné moci je Senát PČR. Volby do Senátu PČR se od voleb PS PČR liší tím, že se každé dva roky obmění pouze třetina mandátů. Proto je nutné sledovat celkový vývoj zastoupení žen v horní komoře, nestačí sledovat pouze podíl žen mezi nominovanými a zvolenými (Šprincová, 2022b, s. 1). Obecně v Senátu PČR bývá zastoupení žen nižší než v Poslanecké sněmovně PČR. Do Senátu PČR jsou senátoři a senátorky voleni absolutně většinovým volebním systémem, kdy je nominace na politických stranách a voliči či voličky nemají možnost do nominace zasáhnout (Šprincová, 2013, s. 15). Na rozdíl od Senátu, do Poslanecké sněmovny PČR, kde se volí poměrným systémem. Ukazuje se, že vůči ženám je právě poměrný volební systém příznivější než většinový volební systém (Šprincová, 2013, s. 23). Následně budou uvedeny podíly nově zvolených žen do Senátu PČR od roku 1996 do roku 2022. V přehledu nebudou uvedeny doplňovací volby do Senátu PČR.

Od roku 1996 do roku 2004 se podíl nově zvolených žen do Senátu České republiky držel na 11,1 % (3 ženy) s výjimkou roku 2000, kde podíl zvolených žen činil 14,8 % (4 ženy). Volby do Senátu PČR v roce 2006 byly velmi silné z hlediska podílu zvolených žen, který činil 22,2 %, tj. v absolutním čísle šest žen. Od roku 2006 podíl zvolených žen do Senátu PČR kolísá. V roce 2008 podíl žen klesl na 18,5 % (5 žen), v roce 2010 dokonce až na 14,8 % (4 ženy). V roce 2012 byl podíl zvolených žen 18,5 % (5 žen), v roce 2014 se udržel na 18,5 % (5 žen), v roce 2016 byl opět větší skok a podíl žen v Senátu činil 22,2 % (6 žen). Naopak v roce 2018 byl velký propad a podíl žen byl jen 7,4 % (2 ženy), ale v roce 2020 podíl žen vzrostl na 14,8 % (4 ženy). V posledních volbách do Senátu PČR v roce 2022 bylo zastoupení žen mezi zvolenými historicky nejvyšší. Podíl zvolených žen činil 33,3 % (9 žen), což je zatím nejvíce od voleb v roce 1996. Celkové zastoupení žen se po volbách do Senátu v roce 2022 zvýšilo ze 14,8 % na 18,5 %. Jde to stejný případ jako po volbách v letech 2010 a 2014 (Volby.cz, 2023).

1.3 Evropský parlament

Do Evropského parlamentu se volí poměrným volebním systémem. Voliči a voličky mají možnost udělovat přednostní hlasy zakroužkováním nejvýše dvou kandidujících na určité kandidátní listině (Šprincová, 2013, s. 8–9). První volby do Evropského parlamentu se

konaly v České republice v roce 2004. Za Českou republiku bylo zvoleno 21 % žen, v absolutním čísle to znamenalo pět žen. Další volby se konaly v roce 2009 a v těchto volbách bylo zvoleno 18 % žen (4 ženy). Ve volbách v roce 2014 se zastoupení žen zvýšilo na 23,81 % (5 žen). Poslední volby do Evropského parlamentu se konaly v roce 2019, v těchto volbách bylo zvoleno historicky nejvíce žen za Českou republiku, a to 33,33 % (7 žen). Nejvíce europoslankyň reprezentuje hnutí ANO, konkrétně byly za hnutí ANO zvoleny tři europoslankyně, Martina Dlabajová, Dita Charanzová a Radka Maxová, ale posléze Radka Maxová z hnutí ANO vystoupila, tudíž tuto stranu nyní reprezentují Evropském parlamentu jen dvě europoslankyně. Politické strany ODS, Pirátská strana, KDU-ČSL a KSČM mají v Evropském parlamentě po jedné europoslankyni. Za ODS je v Evropském parlamentu Veronika Vrecionová, za Pirátskou stranu Markéta Gregorová, za KDU-ČSL Michaela Šojdrová a za KSČM Kateřina Konečná. Dále jsou v Evropském parlamentě strany SPD a STAN + TOP 09, tyto politické strany zastupují v Evropském parlamentě pouze muži (Volby.cz, 2023).

1.4 Krajská a komunální politika

V krajské a komunální politice je zastoupení žen příznivější než na celostátní úrovni (Šprincová, 2022a, s. 1). Nejvíce žen je zpravidla v zastupitelstvech nejmenších obcích. Můžeme říct, že zde existuje nepřímá úměra: „*čím vyšší úroveň politiky, tím nižší je zastoupení žen*“ (Šprincová, 2013, s. 10–11). Regionální politika může být vhodnějším místem pro ženy, může být ženám častěji bližší a přístupnější. Ženy také v regionální politice dostávají příležitosti se vzdělávat v základních postupech a přístupech, které v politice potřebují. Nicméně i na regionální úrovni jsou pro ženy bariéry pro vstup do politiky (Rakušanová, 2006). Podle Vohlídalové (2016, s. 32) je komunální politika celkově lidmi vnímaná jako politika, která se zajímá o lidi, o každodenní práci a řeší konkrétní praktické problémy.

1.4.1 Zastupitelstva krajů

Kraje byly vytvořeny v roce 2000, od té doby se konaly šestery volby. Stejně jako do Evropského parlamentu a do Poslanecké sněmovny PČR se i do zastupitelstev krajů volí poměrným volebním systémem. Voličky a voliči mohou udělovat preferenční hlasy

zakroužkováním pořadových čísel až čtyř kandidátů (Šprincová, 2013, s. 35). V krajích lze vidět mírný nárůst počtu žen v každých dalších volbách.

V prvních volbách v roce 2000 byl podíl zvolených žen 14,38 % (97 žen), ve volbách 2004 činil 15,11 % (102 žen), v následujících volbách v roce 2008 17,62 % (119 žen) a v roce 2012 19,85 % (134 žen). Po volbách v roce 2016 v krajích poprvé počet žen přesáhl hranici 20 %, konkrétně podíl žen mezi zvolenými činil 20,3 % (137 žen). Po posledních volbách v roce 2020 podíl žen v krajských zastupitelstvech činí rekordních 22,07 % (149 žen) (Volby.cz, 2023). Je důležité zmínit, že panuje rozdíl mezi jednotlivými kraji (Šprincová, 2013, s. 36).

Do výkonných funkcí je voleno méně žen než do zastupitelských orgánů. V prvních dvojích volbách, v roce 2000 a 2004, nebyla do čela krajů zvolena žádná žena. První hejtmanka byla zvolena až v roce 2008, konkrétně hejtmanka za ČSSD Milada Emmerová v Plzeňském kraji, a krátce po ní byla zvolena Jana Vaňhová v Ústeckém kraji (Šprincová, 2013, s. 37). V současné době zastává post hejtmanky pouze jedna žena, a to Petra Pecková ve Středočeském kraji (Hejtmani krajů ČR).

1.4.2 Zastupitelstva měst a obcí

Do zastupitelstev měst a obcí se volí také poměrným volebním systémem (Šprincová, 2013, s. 38). Přestože je zastoupení žen na místní úrovni v České republice vyšší než na úrovni národní či krajské správy, situace stále není uspokojivá (Maškarinec, 2019, s. 7). Počet žen v zastupitelstvech měst a obcí ale s každým volebním rokem lineárně stoupá. Je důležité rozlišovat města podle velikosti. Statutární města mají nižší zastoupení žen, než kolik činí celkový průměr (Šprincová, 2013, s. 41).

Ve volbách v roce 1994 byl podíl zvolených žen v zastupitelstvech měst a obcí 17,9 %. V roce 1998 hranice překročila 20 %, konkrétně šlo 20,5 %. V roce 2002 bylo zvoleno 22,6 % žen, v roce 2006 24,9 %, v roce 2010 podíl žen překročil jednu čtvrtinu celkového počtu zastupitelů, stoupl na 26,3 %. V roce 2014 bylo zvoleno 27,1 % žen, v roce 2018 28,0 % a po volbách 2022 se zastoupení žen zvýšilo na 28,98 % (Volby.cz, 2023). Problémem je ovšem současné zpomalující se tempo tohoto růstu (Fórum 50 %).

2 Bariéry bránící většímu zastoupení žen v politice

Důvodem nižšího zastoupení žen v politickém prostředí jsou bariéry. Některé mohou být neviditelné, a ne zcela reflektované, a takové bariéry se nazývají „skleněný strop“. Tyto bariéry na jedné straně ženám ztěžují vstup do politiky, na druhé straně zpomalují či dokonce znemožňují jejich politickou kariéru a stoupaní na vyšší úroveň v politickém životě (Maříková, 2016, s. 29). Přístup žen k politice a jejich jednání v ní jsou určovány nejen vnitřními motivacemi, osobními preferencemi a rozhodnutími, ale také vnějšími podmínkami, které žena jako jednotlivce nemůže snadno ovlivnit. Bariéry, které znemožňují vstup ženám do politiky, lze rozdělovat mnoha způsoby (Maříková, 2016, s. 30). V této práci budou rozděleny na institucionální, individuální bariéry a společenské.

2.1 Institucionální bariéry

Institucionální překážkou může být například prostupnost volebního systému či způsob výběru kandidátů. Do institucionálních překážek může být také zařazeno používání kvót (Rakušanová, 2006, s. 43). Podle Šprincové (2013, s. 42) mají nejzásadnější vliv na postavení žen v české politice právě politické strany. Záleží na politických stranách, koho si zvolí do svých řídicích orgánů, koho nominují na kandidátní listiny, obzvláště na jejich volitelná místa (Šprincová, 2013, s. 42). Vohlídalová (2016, s. 48) zmiňuje, že stále panuje neochota elit vpustit ženy do mocenských pozic v politice. Vedení politických stran působí jako tzv. „strážci bran“ (angl. Gatekeepers), jež vyhledávají, pověřují a nominují jedince, kteří se následně ucházejí o politické funkce ve volbách (Maříková, 2016, s. 30). Je důležité zmínit, že k hypotéze, která tvrdí, že ve vedení politických stran působí „strážci bran“ (angl. Gatekeepers), neexistují žádné empirické výzkumy.

2.2 Individuální bariéry

Mezi individuální bariéry lze zařadit stále přetrvávající patriarchální model rodiny. Ve větším případě je stále péče o děti a domácnost více na ženách než na mužích. Ženy musí více řešit skloubení politické kariéry s rodinným životem (Rakušanová, 2006, s. 45). Rodinné povinnosti jsou označovány za klíčovou překážku pro uplatnění žen v politice.

Ženy poukazují na nedostatek času, pocit viny a také na značné oběti, které musí přinášet, pokud chtějí dělat kariéru v politickém prostředí. Dále se také mezi individuální bariéry může zařadit nedostatek sebedůvěry, motivace nebo zájmu ze strany žen, stejně jako nedůvěra v politiku, politické aktivity a nedostatek víry, že by mohly něco změnit (Clavero, 2005, s. 985–987).

2.3 Společenské bariéry

Podle výzkumné zprávy Vohlídalové (2015, s. 5) nejvíce pochybují muži, lidé s nižším vzděláním a lidé, kteří nechodí k volbám, že by ženy mohly být přínosné v politickém prostředí. Naopak zejména ženy věří tomu, že větší zapojení žen do politiky by bylo jednoznačným přínosem. V české společnosti nadále převažuje názor, že ženy chtějí v politice hájit především ženské zájmy. Tento názor by podle Vohlídalové (2015, s. 5) mohl být příčinou toho, že se především muži stavějí kriticky k vyššímu zastoupení žen v politice.

Ženám a mužům jsou ve společnosti připisovány odlišné vlastnosti a možnosti aktivně se podílet na politických aktivitách (Maříková, 2016, s. 31). Ženy jsou primárně vnímány jako matky, od čehož pocházejí jejich další schopnosti, dovednosti či charaktery (Vohlídalová, 2016, s. 43). Ženy jsou také veřejností vnímané jako méně průbojné a mající horší předpoklady vykonávat politické funkce. Politika je podle veřejnosti tvrdá a špinavá, a to není pro ženy vhodné (2016, s. 48). Společnost je k ženám více kritická než k mužům, očekává, že ženy budou méně náchylné ke korupci a budou silnější ve svých názorech, také očekávají, že ženy budou čestnější než muži (2016, s. 43). Ženy jsou častěji obsazovány do slabších resortů (ministerstvo práce a sociálních věcí, ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy) a muži jsou častěji obsazováni do silových resortů (ministerstvo vnitra, ministerstvo financí, ministerstvo obrany), ovšem existují výjimky (Šprincová, 2016, s. 12).

3 Podpora žen v politice

Postavení žen ve společnosti není vždy stejné jako postavení mužů, přestože ženy reprezentují početně rovnocennou skupinu jako muži (Maříková, 2016, s. 12). Vyvážené zastoupení v politice by se mělo podporovat z několika důvodů. Jedním z nich může být fakt, že ženy a muži mají různé životní zkušenosti, tudíž i jiné priority a názory. Dalším

důvodem, proč by se mělo podporovat vyvážené zastoupení, je fakt že sama veřejnost považuje za důležité, aby ženy byly zapojovány do řešení aktuálních společenských problémů (Proč podporovat vyvážené zastoupení v politice). Podle Gelnarové (2010, s. 121) by podpora žen, jakožto v současnosti znevýhodněné skupiny, měla nastavit rovné šance při vstupu do politiky jak pro ženy, tak pro muže. Podle Šprincové (2022, s. 4) nejde spoléhat na přirozený vývoj, který by měl zajistil postupné zvyšování zastoupení žen. V praxi se proto ke zvýšení zastoupení žen v politice a na rozhodovacích pozicích používá několik různých strategií. V této kapitole budou v jednotlivých podkapitolách zmíněny tyto podpory pro ženy v politice: genderové kvóty pro vyšší zastoupení žen v politice, podpora žen od neziskových organizací a podpora žen uvnitř politických stran a hnutí.

Důležité je také zmínit, že řada empirických výzkumů dokládá, že vyšší zastoupení žen v politice by samo o sobě nemuselo nutně přinášet pozitivní změnu. Jde hlavně o ochotu a schopnost žen přinášet do politiky témata dotýkající se primárně žen a o úsilí řešit tyto témata, nejde tedy pouze o početní zastoupení žen (Šprincová, 2016, s. 47). Mezi témata, která se dotýkají primárně žen můžeme zařadit například: porodnictví, rovné odměňování za stejnou práci, rovnost v zaměstnání, znásilnění či služby týkající se péče o děti (Celis, 2008, s. 422).

3.1 Genderové kvóty pro vyšší zastoupení žen v politice

Genderové kvóty (dále jen kvóty) jsou nástrojem, který zajišťuje vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a jsou řazeny mezi pozitivní opatření (Šprincová, 2015). Podle Šprincové (2015, s. 15) by bylo zavedení kvót jedním z nejefektivnějších a nejrychlejších nástrojů, jak zvýšit zastoupení žen ve volených orgánech. Ve všech evropských zemích, které zavedly legislativní kvóty, jsou ženy v politice zastoupeny lépe než v České republice. Je však potřeba mít na paměti, že regulace pomocí kvót nevyřeší všechny problémy žen v politice. V případě, kdy má společnost vůči ženám předsudky, jak tomu často bývá, kvóty tyto překážky na cestě k rovným příležitostem žen neodstraní (Dahlerup, 2006, s. 28).

3.1.1 Typy kvót

Existuje celá řada typů kvót, podle jejich nastavení a míry závaznosti. V této podkapitole budou uvedeny: genderově neutrální kvóty, vyhrazená křesla a kvóty vztahující se

ke startovním podmínkám. Genderově neutrální kvóty určují poměr a pořadí obou pohlaví na kandidátních listinách. Spíše fungují jako kvóty „pro ženy“, ale mohou chránit i muže. Tento typ kvót je zaváděn pouze dočasně, ve chvíli, kdy je předem stanovená hranice dosažena, jsou kvóty zrušeny. Dalším typem kvót jsou tzv. vyhrazená křesla neboli kvóty v pravém slova smyslu. Ty předem určí počet mandátů pro ženy a muže. Kvóty vztahující se ke startovním podmínkám určují poměr a pořadí žen na kandidátních listinách (Šprincová, 2015, s. 15–16).

Kvóty lze dále rozdělit podle úrovně, na které je zakotvena jejich realizace. Prvním typem dle hlediska závaznosti jsou kvóty legislativní, ty mohou být zakotveny v ústavě nebo ve volebním zákoně. Druhým typem jsou dobrovolnické kvóty stranické, v případě těchto kvót se jedná pouze o rozhodnutí politické strany (Šprincová, 2015, s. 15–16).

3.1.2 Kvóty v České republice

Kvóty byly v České republice uplatňovány před rokem 1989. Podle vzoru Sovětského svazu zavedlo Československo kvóty zajišťující třicetiprocentní zastoupení žen. Kvóty byly součástí politického programu vládnoucí Komunistické strany Československa a byly zakotveny v zákoně. Je však třeba zmínit, že kvóty nebyly zcela naplňovány (Rakušanová, 2003, s. 1–2). V současné době nejsou legislativní kvóty v české legislativě uplatňovány.

Druhý typ kvót, kvóty vnitrostranické, uplatňují v České republice dvě politické strany. První z nich je Česká strana sociálně demokratická, která uplatňuje genderovou kvótu při obsazování stranických orgánů. Při volbě členů orgánů ČSSD musí být podle stanov navrhování kandidáti takovým způsobem, aby se členy volených orgánů staly také ženy (Šprincová, 2015, s. 17–18). „*Volební řád pro volbu delegátů na OK, KK, Sjezd ČSSD, jakož i pro volbu členů KKV a ÚVV musí zabezpečovat zajištění podílu zastoupení žen ve výši nejméně dvacet pět procent.*“ (Stanovy strany ČSSD)

Druhou stranou, která uplatňuje vnitrostranické kvóty, je Strana zelených. Ta je jako jediná uplatňuje nejen při volbě do stranických orgánů, ale i při sestavování kandidátních listin. „*Ve volených orgánech musí být v každé završené trojici nejméně jedna osoba opačného pohlaví. Toto pravidlo se vztahuje také na volby delegátů na KK a Sjezd. Pro volby do orgánů na místní (městské) úrovni si mohou příslušné stranické orgány stanovit, že se toto pravidlo neuplatní“ ...“ Na kandidátní listině je v první dvojici a v každé následující trojici jeden kandidát opačného pohlaví, aby bylo dosaženo toho, že na kandidátních*

listinách bude zastoupeno opačné pohlaví alespoň z 1/3. V případě koaličních kandidátek se kvóta vztahuje pouze na kandidáty Strany zelených.“ (Stanovy Strany zelených)

Zvláštním případem je Komunistická strana Čech a Moravy, která žádné formální kvóty sice neuplatňuje, avšak vydává závazná doporučení ohledně zastoupení žen a mužů na kandidátních listinách v každých volbách (Šprincová, 2015, s. 17–18).

Na téma kvót se stále vedou v české společnosti hojné diskuze. Existuje množství argumentů jak pro kvóty, tak i proti kvótám. V českém prostředí se proti kvótám postavila genderová aktivistka Jiřina Šiklová. Podle jejího názoru mohou být kvóty obrácenou diskriminací v případě, kdy nebudou moci být naplněny kvůli nedostatku kandidátek nebo nedostatku kvalitních kandidátek. Ženy podle Šiklové nebudou uznávány kvůli kvótám. Miroslava Němcová, politička za Občanskou demokratickou stranu, hlavní kritička kvót, tvrdí že, kvóty stanovují jiný režim pro ženy a jiný pro muže. Voliči by měli podle ní podporovat ženy využitím preferenčních hlasů (Jachanová Doležalová, 2009, s. 61).

Potřebu řešit dlouhodobé nedostatečné zastoupení žen v české politice prosazoval Michael Kocáb, ministr pro lidská práva a menšiny, v letech 2009 až 2010, tím, že inicioval vznik novely volebního zákona zavádějící kvóty. Novelu, která se vztahovala na volby do Sněmovny, krajů a zastupitelstva hl. m. Prahy, ministr Michael Kocáb se svým týmem skutečně vypracoval, avšak mezitím byla zvolena nová vláda, proto ke schválení novely nikdy nedošlo. Tato novela měla zajišťovat minimálně 30 % zastoupení žen či mužů na kandidátních listinách, současně měla být první dvě místa obsazena osobami opačného pohlaví (Šprincová, 2013, s. 89).

3.2 Podpora žen od neziskových organizací

Od počátku 90. let se také věnuje problematice participace a reprezentace žen v české politice neziskový sektor. Díky neziskovým organizacím je tomuto tématu věnována větší pozornost v médiích (Jachanová Doležalová, 2009, s. 67). V současné době vzniká mnoho instagramových a facebookových profilů, které se snaží o daném tématu informovat veřejnost a dostávat téma „ženy v politice“ do povědomí širší veřejnosti. V této podkapitole bude představena nezisková organizace „Fórum 50 %“, iniciativa „Zakroužkuj ženu“ a instagramový profil „Ženy v politice“.

3.2.1 Fórum 50 %

Nezisková organizace „Fórum 50 %“ podporuje vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice. Jejím cílem je, aby byly v politice zahrnovány i názory a zkušenosti žen, nejen mužů. Organizace se také snaží motivovat ženy, aby vstoupily do politiky, tím, že organizuje kampaně na podporu žen v politice. Organizace dále sleduje aktuální zastoupení žen a informuje o něm, analyzuje kandidátní listiny, výsledky voleb a programy politických stran. Také pomáhá zavádět opatření na podporu žen v rámci politických stran. „Fórum 50 %“ zasedá v Radě vlády pro rovné příležitosti žen a mužů a také předsedá ve Výboru pro vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích procesech (Fórum 50 %).

3.2.2 Iniciativa „Zakroužkuj ženu“

Občanská iniciativa „Zakroužkuj ženu“ vznikla v roce 2021. Její spoluzakladatelkou je Johanna Nejedlová. Iniciativa se před volbami do Poslanecké sněmovny PČR, které se konaly 8. a 9. října 2021, soustředila na větší zastoupení žen ve sněmovně. Vyzývala voličky a voliče, aby udělili preferenční hlasy ženám tím, že zakroužkují jejich pořadová čísla na kandidátce. Iniciativa měla za cíl dosáhnout 30 % žen v Poslanecké sněmovně PČR, protože podle organizace lze po překročení 30 % změnit v Poslanecké sněmovně klima. Hlavním důvodem podpory žen iniciativou je přinést do politiky zkušenost žen, která v politice chybí (Zakroužkuj ženu).

Výsledkem této akce bylo, že se do sněmovny se dostalo třináct poslankyň, a to právě díky preferenčním hlasům. Ženy v daných volbách do Poslanecké sněmovny PČR obdržely celkem 1 215 951 preferenčních hlasů, oproti roku 2017 to byl velký nárůst, konkrétně o 87 % (Zakroužkuj ženu, 2023).

3.2.3 Instagramový profil „Ženy v politice“

Projekt, který nese název „Ženy v politice“ byl založen v roce 2022. Stojí tři ženy, konkrétně Jitka Černá, Markéta Červinková a Eliška Vetýšková. Tyto tři ženy se snaží na sociálních sítích jednotlivými příběhy konkrétních žen v politice motivovat a inspirovat další ženy. Dále chtějí informovat veřejnost, že ženy v politice nejsou ani v dnešní době samozřejmostí,

ale existují řešení, které by mohly tuto situaci změnit. Na rozdíl od ostatních iniciativ chtějí mít informace na jednom místě (Janotová, 2023).

3.3 Podpora žen uvnitř politických stran a hnutí

Politické strany mohou podporovat větší zastoupení žen v politice mnoha způsoby. Šprincová Veronika (2022a) vytvořila pro Vládu České republiky 15 tipů, jak by politické strany a hnutí mohly podporovat ženy:

- Závazek prosazovat rovnost žen a mužů, ke kterému se strana může zavázat ve svém programu či dokumentu.
- Podpora zájmu žen a dívek o politiku včetně cíleného náboru členek.
- Transparentní vnitrostranická pravidla, která posilují vnitrostranickou demokracii.
- Pozitivní opatření, kterými jsou myšleny kvóty.
- Mentoring, kdy zkušenější političky sdílejí své zkušenosti a znalosti se začínajícími političkami.
- Síťování, které znamená navazování kontaktů a spolupráce mezi ženami.
- Ženské frakce či organizace.
- Vnitrostranická databáze žen, která slouží k rychlému a efektivnímu vyhledání vhodných kandidátek z řad členek na nabízené politické funkce.
- Opatření umožňující sladění politické kariéry a osobního či rodinného života, tím že strany či hnutí zruší noční či víkendové schůze, připraví v době schůzí hlídání pro děti, či zřídí dětský koutek v prostorách politické strany.
- Vzdělávání členek a členů strany či hnutí.
- Genderově citlivý jazyk, kterým strana či organizace může ženám dávat najevo, že s nimi počítá jako s rovnocennými kandidátkami
- Důsledné potírání sexuálního obtěžování či projevů sexismu.
- Zviditelnění ženských kandidátek a korektní způsob jejich prezentace.
- Využití příkladů dobré praxe ze spřátelených stran či hnutí ze zahraničí.
- Spolupráce s odbornou veřejností, která může stranám pomoci s vytvořením plánu na podporu žen a mužů.

Šprincová (2022a, s. 10) zmiňuje, že není nutné využívat všechna opatření pro vyšší zastoupení žen, pro začátek je vhodné vybrat ta nejpotřebnější a nejvhodnější. Je ale důležité, aby tato opatření fungovala uvnitř strany.

3.3.1 Ženské organizace v rámci českých politických stran

Jedním z tipů od Šprincové (2022a s. 17) pro Vládu ČR je zřízení ženských organizací či frakcí v rámci stran/hnutí. Podle Šprincové (2022a, s. 17) se ženské organizace či hnutí mohou ujmout vzdělávacích programů pro političky, čímž se myslí příprava na kandidaturu či vedení kampaně.

V České republice existuje několik ženských organizací či hnutí v rámci politických stran, které podporují větší zastoupení žen v politickém prostředí. Na podporu žen v politice byla například založena organizace Sociálně demokratické ženy (Jachanová Doležalová, 2009, s. 63). Jde o zájmové hnutí, které je v souladu s programem a stanovami ČSSD a pokouší se prosazovat ženy do politického, hospodářského a veřejného života na principu rovných příležitostí. Organizace prosazuje zastoupení žen v orgánech ČSSD a na kandidátních listinách ČSSD na všech úrovních (Sociálně demokratické ženy, 2023).

Ženské uskupení vzniklo také v roce 2004 v KDU-ČSL (Jachanová Doležalová, 2009, s. 63). Sdružení žen KDU-ČSL spolupracuje s představiteli a orgány KDU-ČSL. Prosazuje legitimní požadavky na zastoupení žen v orgánech KDU-ČSL a v zastupitelských orgánech (Stanovy SŽ KDU-ČSL, čl. 2).

Také v rámci ODS existuje neformální sdružení Dámský klub ODS. Cílem volného sdružení členek ODS je propojovat aktivní ženy z ODS předáváním si zkušeností, vzájemnou podporou a pořádáním vzdělávacích seminářů (ODS, 2014).

Obecně lze ale říci, že ženské organizace ve stranách však nejsou dostatečně silné, aby ovlivnily skutečnou činnost svých stran (Jachanová Doležalová, 2009, s. 63).

4 Mládežnické organizace politických stran

Tato kapitola nabídne vhled do problematiky mládežnických organizací politických stran. Jejím cílem je odborně popsat obecně mládežnické organizace, následně vymezit funkce mládežnických organizací a v jednotlivých podkapitolách představit jednotlivé mládežnické

organizace politických stran, které byly osloveny, aby se staly součástí výzkumu této bakalářské práce.

Mládežnické organizace politických stran (dále jen MOPS) hrají důležitou roli z hlediska politického systému, jsou pro politické strany nepostradatelné (Roztočil, 1999, s. 9), „*MOPS ve své nejtypičtější podobě je jakousi dceřinou organizací nějaké politické strany*“ (Roztočil 1999, s. 10). MOPS nabízejí mladým lidem atraktivní, aktivní vliv na politické dění. Členové MOPS mohou být mladší 18 let, to je důležitý rozdíl od politických stran. Věkové hranice určují stanovy jednotlivých MOPS, ale obvyklé rozmezí je 15-35 let (Roztočil, 1999, s. 9).

Roztočil (1999, s. 9) přirovnává politické strany k hlavním hercům na politické scéně a MOPS přirovnává k studentům divadelní fakulty na praxi. Rozdíl mezi politickými stranami a MOPS Roztočil (1999, s. 9) popisuje tak, že MOPS nemají na rozdíl od politických stran vůli vykonávat moc ve státě a nevyhledávají lidovou podporu ve volbách, nebo jiným způsobem.

Rozdíly mezi politickými stranami a zájmovými skupinami, kam lze zařadit mládežnické organizace politických stran, se také zabýval Petr Fiala a Klaus Schubert. Fiala a Schubert (1993, s. 52) vidí hlavní rozdíl mezi politickými stranami a zájmovými skupinami v tom, že politické strany mají za cíl získat politickou moc, ale jsou také připraveny převzít politickou odpovědnost, zatímco zájmové organizace se sice také snaží mít politický vliv, ale už nestojí o to mít odpovědnost. Další odlišnost mezi zájmovými organizacemi a politickými stranami spatřuje Fiala a Schubert (1993, s. 53) v prostoru, ve kterém politické strany a zájmové skupiny působí. Místem působnosti politických stran je především parlament a vláda, zatímco místem působnosti zájmových skupin a jejich adresátem jsou právě politické strany a politicko-administrativní systém. Hlavním normativním pramenem každé mládežnické organizace jsou stanovy, které upravují její základní vnitřní vztahy (Roztočil, 1999, s. 19).

4.1 Funkce mládežnických organizací politických stran

MOPS zastupují strany mezi mládeží. Mladí lidé se nechají spíše přesvědčovat svými vrstevníky než tradičními prostředky politického boje, tím pádem mohou mládežnické organizace politických stran sloužit jako užiteční pomocníci ve volebních kampaních. Mládežnické organizace politických stran díky svým novým pohledům, novým řešením starých otázek pomáhají politickým stranám držet krok s dobou, mohou tak zvyšovat

přitažlivost jednotlivých oficiálních politických stran (Roztočil, 1999, s. 12). Roztočil (1999) popisuje MOPS jako jakousi přípravku, kde mohou členové získávat nové zkušenosti, politické dovednosti a kde si také tříbí své názory. Ti členové, kteří si dobře počínají na půdě MOPS, mají většinou otevřenou pozici v oficiální politické straně (Roztočil, 1999, s. 12–13).

4.2 Mladí sociální demokraté

Mladí sociální demokraté, z. s., jsou nezávislým spolkem, který dobrovolně sdružuje děti, mládež a mladé lidi od 15 do 35 let. Toto nezávislé společenství bylo založeno v roce 1990, působí na celém území České republiky a sídlí v Praze 1. Statutárním orgánem spolku je předseda spolku a první místopředseda spolku (Stanovy MSD, čl. 1). Současným předsedou je Lukáš Ulrych a prvním místopředsedou je Tomáš Kocourek (Mladí sociální demokraté). Mladí sociální demokraté úzce spolupracují s Českou stranou sociálně demokratickou a ve svých stanovách se hlásí k jejím hodnotám (Stanovy MSD, čl. 1).

Cílem Mladých sociálních demokratů je dát šanci mladé generaci mluvit o současných problémech. Mladí sociální demokraté se zajímají o dostupné bydlení, kvalitní vzdělávání, šťastné rodiny, širší ekologickou etiku, férový sociální stát a spolupracující svět. Účastní se také různých akcí, např. celostátní stávky za klima. Pravidelně se účastní např. festivalu „Prague Pride“, protože je pro ně důležité prosadit manželství pro stejnopohlavní páry (Mladí sociální demokraté).

4.3 Mladí lidovci

Mladí lidovci, z. s., (dále jen ML) navazují na činnost Junior klubu křesťanských demokratů, který vznikl v roce 1998 a na spolek Mladí křesťanští demokraté (MKD) (Roztočil, 1999). Organizace Mladí lidovci je zapsána ve spolkovém rejstříku od 27. 10. 2012 (Mladí lidovci, 2012). ML sídlí na Praze 2 (Stanovy ML, čl. 1). Výkonným orgánem ML je předsednictvo spolku (Stanovy ML, čl. 5). Současnou předsedkyní je Helena Martínková, před zvolením Helena Martínková vykonávala funkci 1. místopředsedkyně, a současným 1. místopředsedou je Patrik Cibere (ML, 2022). Mladí lidovci spolupracují s KDU-ČSL (Mládežnické organizace politických stran v České republice, 2019).

Mladí lidovci, z.s., byli založeni s cílem převzít odpovědnost za konstruktivní utváření budoucnosti České republiky a Evropy. Chtějí podporovat zachování duchovního dědictví a jednat v duchu křesťanských zásad (Stanovy ML, preambule). Podporují rozšiřování vzdělání o křesťansko-konzervativních politických tématech s důrazem na vštěpování evropských hodnot založených na křesťanské morálce. Své cíle se snaží naplňovat tím, že vytvářejí společenství mladých lidí, kteří mají zájem o politické dění, pořádají různé společenské akce za účelem setkávání mladých lidí a popularizování křesťansko-demokratického politického smýšlení (Stanovy ML, čl. 3). Ke dni 2. února 2023 má organizace Mladí lidovci 395 členů, z toho 69 % mužů a 31 % žen (Mladí lidovci, 2023).

4.4 Mladí konzervativci

Mladí konzervativci (dále jen MK) jsou mládežnická organizace lidí ve věku 15 až 35 let, kteří smýšlejí konzervativně a liberálně. Organizace vznikla 8. 12. 1991 a sídlí v Olomouci (Stanovy spolku MK, čl. 1). „*Výkonný výbor MK se skládá z předsedy, 1. místopředsedy, místopředsedů a dalších členů VV MK jmenovaných podle čl. 8 odst. 3.*“ (Stanovy spolku MK, čl. 9) Současným předsedou Mladých konzervativců je David Vančík a 1. místopředseda MK je Jan Hroudný. Mladí konzervativci měli historicky nejblíže k ODS, Unii Svobody, Straně svobodných občanů a Občanské demokratické alianci. Cíle MK jsou velmi podobné cílům ODS, ale nelze mluvit o ODS jako o mateřské straně této mládežnické organizace, MK byli založeni na iniciativě mimo struktury ODS (Mládežnické organizace politických stran v České republice, 2019).

Cílem MK je prosazovat konzervativní a liberální hodnoty s důrazem na osobní svobodu a tradice evropské civilizace (Vančík, 2021, s. 13). Mladí konzervativci měli ke dni 9. února 2023 320 členů, z toho 243 mužů a 77 žen. Ze 7 členů vedení (výkonného výboru) jsou 2 členky (Mladí konzervativci, 2023).

4.5 Mladí starostové a nezávislí

Název spolku Mladých starostů a nezávislých je mSTAN, z. s., spolek vznikl v roce 2015 a sídlí v Praze 4 (Stanovy mSTAN, čl. 1). Statutárním orgánem mSTAN je předseda (Stanovy mSTAN, čl. 10). Současným předsedou spolku je Tomáš Pavelka

a 1. místopředsedou je Jiří Duchek. Mládežnická organizace mSTAN se ztotožňuje s hodnotami hnutí Starostové a nezávislí (Mladí starostové a nezávislí).

Cílem činnosti spolku je přispívat ke kultivaci politického prostředí v České republice vzděláváním mladých lidí v oblasti veřejné správy a jejich podporou při zapojení do veřejného života v rámci hnutí Starostové a nezávislí (Stanovy mSTAN, čl. 2). Spolek sdružuje mladé lidi, kteří se ztotožňují s proevropskými, demokratickými liberálně konzervativními hodnotami. (Stanovy mSTAN, čl. 3). V současnosti má tato mládežnická organizace 22 členek (Mladí starostové a nezávislí, 2023).

4.6 Mladé Pirátstvo

Mladé Pirátstvo je tým České pirátské strany, který je zaměřený na sdružování mladých členů a příznivců. Mladé Pirátstvo bylo původně založeno 3. 10. 2013 jako zapsaný spolek, který nesl název Mladí Piráti, ale tento spolek nedokázal fungovat, proto byl v roce 2019 zrušen. V té době začal být připravován nový tým v rámci strany nazvaný Mladé Pirátstvo. Řídícím orgánem Mladého Pirátstva je Rada Mladého Pirátstva složená z předsedy/předsedkyně, místopředsedy/místopředsedkyně a tří členů/členek Rady. Současnou předsedkyní rady Mladého Pirátstva je Kateřina Stojanová a současným místopředsedou je Šimon Reizer (Mladé Pirátstvo, 2023).

Cílem týmu Mladého Pirátstva je podpora aktivního občanství mladých lidí. Mladé Pirátstvo je členem Evropských Mladých Pirátů (Mladé Pirátstvo, 2023). Mladí Piráti Evropy bojují za spravedlivé rozdělení moci v online i offline prostředí (Young Pirates of Europe). Mládežnická organizace Mladé Pirátstvo má ke dni 9. února 2023 13 členek (Mladé Pirátstvo, 2023).

4.7 Mladí zelení

Spolek Mladí zelení, z. s., je mládežnickou organizací, která vznikla v roce 2001 (Mládežnické organizace politických stran v České republice, 2019). Spolek sídlí v Jihlavě (Stanovy Mladých Zelených, z. s., čl. 1) a spolupracuje se Stranou zelených, spolupráci mezi sebou podepsali v roce 2011 (Mládežnické organizace politických stran v České republice, 2019). Tato mládežnická organizace má vizi svobodné a sobě rovné společnosti, kde se respektují všechny živé bytosti a planeta Země. Cílem spolku je chránit přírodu a krajinu a budovat environmentálně udržitelnou společnost. Tématy spolku jsou také genderová

problematika, práva jednotlivců, solidarita. Spolek přispívá k naplnění svých cílů tím, že buduje komunitu mladých lidí, kteří mají zájem o zelenou politiku, dále pořádá přímé akce, demonstrace, happeningy (Stanovy Mladých Zelených, z. s., čl. 2). Členem spolku se může stát fyzická osoba, ve věku do 30 let, která musí prokázat zájem o naplňování účelu spolku. Nejvyšším výkonným orgánem spolku je Předsednictvo, které se skládá ze dvou spoluhlavčích a jedné až pěti řadových členek Předsednictva. Alespoň jedna řadová členka nesmí být cis muž, je-li je počet členek Předsednictva vyšší než 1 (Stanovy Mladých Zelených, z. s., čl. 7).

Mladí zelení používají ve svých stanovách generické femininum. Všude tam, kde je v jejich stanovách použito generické femininum, např. členka, koordinátorka, se tím rozumí také muži či osoby s jiným genderem (Stanovy Mladých Zelených, z.s., čl. 1). Ke dni 9. února 2023 má tato mládežnická organizace 16 členek (Mladí zelení, 2023).

4.8 Mladé ANO

Mladé ANO bylo založeno v roce 2015 v Praze. Je to je nezávislá organizace, která má liberální politické smýšlení a orientaci. Členové úzce spolupracují s hnutím ANO 2011, které je jim politicky nejbližší. Současnou předsedkyní Mladého ANO je Markéta Plesníková a současným 1. místopředsdou je Marek Liška (Mladé ANO, 2023).

Cílem Mladého ANO je zvyšovat politické povědomí v České republice, rozvoj mládeže, vzdělávání v oblastech veřejného života a účast na veřejném dění v České republice. Mezi aktivity spolku patří pořádání odborných konferencí, vytváření odborných analýz a pomoc při volebních kampaních (Mladé ANO, 2023).

4.9 Komunistický svaz mládeže

Komunistický svaz mládeže, dále jen KSM, je mládežnická organizace vycházející z myšlenky marxismu-leninismu. Jejím cílem je nastolení socialismu ve společnosti. KSM byl založen v roce 1921. V roce 2006 byla komunistická mládež oficiálně rozpuštěna Ministerstvem vnitra ČR. V roce 2010 bylo rozpuštění KSM zrušeno. Členem KSM se může stát pouze fyzická osoba, která žije trvale na území České republiky a je ve věku od 15 do 35 let, dále musí souhlasit s politikou KSM. Organizaci v současnosti řídí kolektivní vedení zastoupené předsdou Ústřední rady KSM (Komunistický svaz mládeže, 2006).

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Východisko a cíl výzkumu

V současné době mají ženy stále nižší zastoupení v politice než muži. O tématu „ženy v politice“ se ovšem mluví více než v minulosti, vznikají organizace na podporu žen v politice, tématu se také věnují různé profily na sociálních sítích. Tím se téma „ženy v politice“ dostává mezi širší veřejnost, je tudíž velmi aktuálním a ve společnosti se řeší. To je také důvodem, proč bylo vybráno pro tuto bakalářskou práci. Na druhou stranu v české společnosti se již ale moc nehovoří o mládežnických organizacích politických stran, proto byly vybrány k výzkumu právě ony, aby byly zjištěny jejich názory a pohledy na téma „ženy v politice“.

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit pohled mládežnických organizací politických stran na téma „ženy v politice“ v jednotlivých dimenzích. Cílem výzkumu bylo také porovnat rozdíly mezi jednotlivými mládežnickými organizacemi zařazenými do výzkumu této bakalářské práce.

6 Typ výzkumu a metoda výzkumu

Pro praktickou část práce byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu. Kvalitativní výzkum byl zvolen z důvodu hlubšího zmapování problematiky „ženy v politice“. Hlavním rysem kvalitativního výzkumu je podrobné porozumění výzkumnému problému (Gavora, 2000, s. 142).

Zvolenou metodou sběru dat byl strukturovaný elektronický dotazník, ten byl zaslán jednotlivým mládežnickým organizacím, které ho nadále zaslaly několika svým členům. Odkaz na dotazník byl v první řadě zaslán emailem. Mimo email byl některým mládežnickým organizacím také dotazník poskytnut přes sociální síť Instagram. Dotazování měli v dotazníku dostatek prostoru pro sdělení svých názorů. Pro podrobnější informace, které nebyly z odpovědí jednoznačné, byly vždy kontaktovány jednotlivé mládežnické organizace přímo.

7 Výzkumné otázky a výzkumný vzorek

Dotazník se skládá ze 26 otázek, a to jak z otevřených, tak z uzavřených. Z větší části však v dotazníku převažují otevřené otázky. Úvodní otázky dotazníku zjišťují základní informace o respondentech (pohlaví, věk, vzdělání). Další část dotazníku je věnována konkrétním otázkám, které posloužily pro praktickou část této práce. Na konci dotazníku měli respondenti a respondentky prostor v jedné otevřené otázce napsat vlastní názor na téma „ženy v politice“. Dotazník byl vytvořen pomocí webové aplikace Survio. Dotazníkové šetření proběhlo ve dnech 26. září 2022 až 26. ledna 2023.

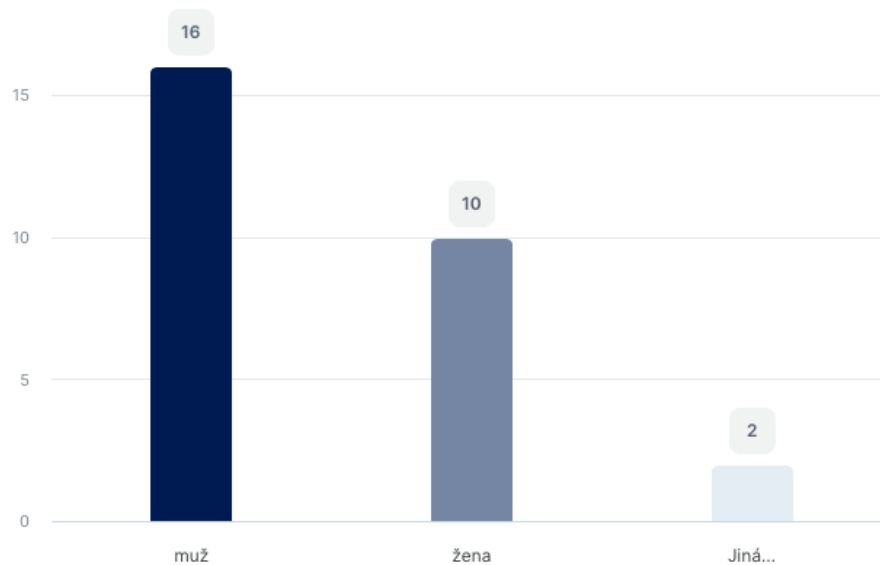
Hlavním zdrojem informací praktické části této bakalářské práce jsou odpovědi na elektronický dotazník od Mladých konzervativců, Mladých lidovců, Mladých zelených, mSTAN, Mladého Pirátstva a Mladých sociálních demokratů. Osloveny byly také organizace Svaz mladých komunistů a Mladé ANO, tyto mládežnické organizace však dotazník neposlaly zpět bez uvedení důvodu. Dotazník vyplnilo celkem 28 respondentů ve věku od 18 do 32 let.

Nejvyšší počet dotazníků zaslali Mladí lidovci. Celkový zorek respondentů se skládal z devíti respondentů z mládežnické organizace Mladí lidovci, ze čtyř respondentů z Mladých sociálních demokratů, ze čtyř respondentů z mSTAN, čtyř respondentů z Mladého Pirátstva, čtyř respondentů z Mladých konzervativců a tří respondentů z Mladých zelených. Pro lepší přehlednost poslouží následná tabulka č. 1.

Název organizace	Počet vypracování dotazníku
Mladí konzervativci	4
Mladí zelení	3
mSTAN	4
Mladí lidovci	9
Mladí sociální demokraté	4
Mladé Pirátstvo	4

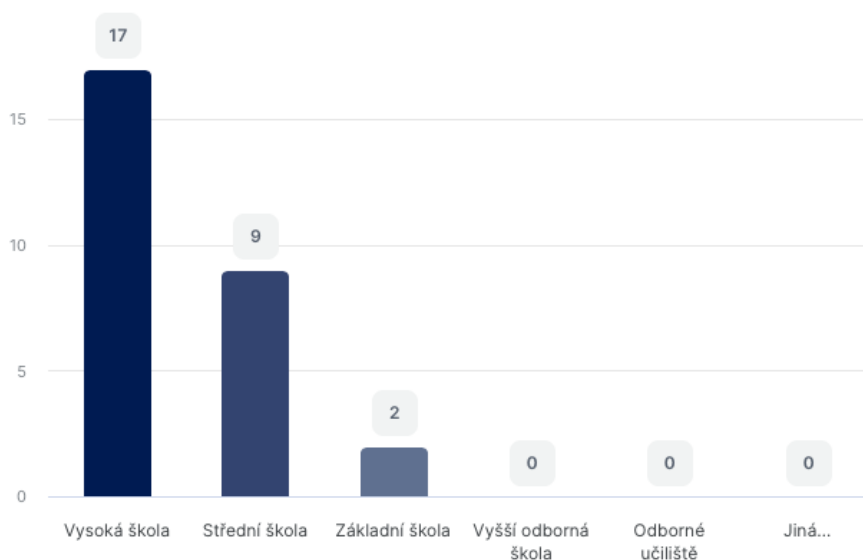
Tabulka 1: počet zpracovaných dotazníků z jednotlivých organizací, zdroj: vlastní zpracování

Větší zastoupení měli muži s počtem 16 (57,14 %), žen bylo dohromady 10 (35,71 %) a dva respondenti (7,14 %) uvedli jinou pohlavní identitu. K většímu přehledu poslouží následující graf č. 1.

Graf č. 1: pohlaví respondentů, zdroj: Survio, vlastní zpracování

V grafu č. 2 můžeme vidět dosažené vzdělání jednotlivých respondentů. 17 (60,7 %) respondentů má vysokou školu, 9 (32,1 %) respondentů má střední školu a 2 (7,1 %) respondentů má základní školu.

Graf č. 2: dosažené vzdělání respondentů, zdroj: Survio, vlastní zpracování

Tabulka a grafy slouží pouze k informaci, kolik respondentů odpovědělo a o jaké respondenty se konkrétně jednalo, nejde nikoliv o kvantitativní výstup hodný analýzy.

7.1 Výsledky dotazníkového šetření

Výsledky dotazníku jsou rozděleny celkem do osmi dimenzí. Jednotlivé dimenze jsou následující:

- nástroje k oslovování žen
- zapojování žen do politiky
- téma „ženy v politice“
- menší podíl členek než členů v české politice
- motivace žen
- kvóty
- předsudky vůči ženám
- komunální a celostátní česká politika
- ženská zkušenost v politickém prostředí
- iniciativa „Zakroužkuj ženu“

7.1.1 Nástroje k oslovování žen

Respondentům byla v rámci první dimenze, která se týká tématu „ženy v politice“, položena otázka, zda mládežnická organizace, jejíž jsou součástí, nějakým konkrétním způsobem oslovuje ženy ke vstupu do svých řad.

Mladí lidovci (dále jen ML) nemají konkrétní nástroje, kterými by oslovovali pouze ženy ke vstupu do jejich mládežnické organizace, ale snaží se vytvářet prostředí, kde se cítí všichni mladí lidé bez ohledu na pohlaví dobře.

Mladí sociální demokraté (dále jen MSD) mají konkrétní nástroje k oslovování žen, oslovují je cílenými kampaněmi a přes sociální sítě. V krajské radě se organizace snaží využívat znalostí a zkušeností členek. Organizace přenechává ženám, aby oslovovaly další ženy a aby nastolovaly konkrétní témata, která by mohla potencionální uchazečky zaujmout. Tento přístup se mládežnické organizaci osvědčil. Organizace také prosazuje témata, která ženy vnímají jako důležitá. Jeden z respondentů zmiňuje konkrétní témata, které mládežnická organizace prosazuje, těmi tématy je udržitelnost, feminismus, sociální smír a rovná práva menšin. Práva žen jsou pro MSD jedním ze čtyř nejviditelnějších a nejdůležitějších témat.

Respondenti z Mladých starostů a nezávislých (dále jen mSTAN) zmiňují, že MO mSTAN nemá žádné konkrétní nástroje, kterými by oslovovali pouze ženy. Jeden z respondentů zmiňuje, že v mSTAN je pracovníci pro PR a komunikaci žena, což podle něho může být nástrojem k oslovování žen. Dále je v odpovědích zmíněna zakladatelka projektu „Ženy v politice“ Jitka Černá, která je členkou mSTAN. Podle jednoho člena organizace je jejich nejlepším nástrojem k oslovení žen jejich krajská předsedkyně, která je velmi aktivní. Podle členů mSTAN jsou nástroje, které cílí pouze na ženy, diskriminační. Zatím neuvažovali o zacílení své náborové kampaně na dívky a ženy.

Mladé Pirátstvo prosazuje program, který je velmi orientovaný na rovnost pohlaví. To může být podle respondentů pro ženy motivací, aby vstoupily a podílely se na fungování strany a tvorbě programu. Organizace se snaží o inkluzivní jazyk. A právě Inkluzivní jazyk respondenti považují za nástroj k oslovování žen ke vstupu do organizace.

Mladí zelení (dále jen MZ) je obecně i historicky silně feministická organizace, která vytváří pro ženy bezpečné místo. Poskytují ženám možnost realizovat se v jejich mládežnické organizaci, dále MZ tematizují ženská práva nerovnosti a také podporují ženy kvótami, což může být nástroj k oslovení žen.

Mladí konzervativci oslovují každého potencionálního zájemce o členství v jejich mládežnické organizaci stejným způsobem. MK nekladou důraz na pohlaví či gender. Podle respondentů je oslovování minorit rasistické, homofobní a diskriminační.

7.1.2 Zapojování žen do politiky

Členové organizací byli dotázáni, zda má jejich organizace úspěch se zapojováním žen do politiky a jakou konkrétní činností se snaží zapojovat ženy do politiky. Dále byli členové dotázáni kolik členek z jejich organizace kandidovalo v roce 2022 v komunálních volbách.

Mladí lidovci zapojují ženy do politiky tím způsobem, že pořádají programy a workshopy. Jedna respondentka z Mladých lidovců zmiňuje založení Volební akademie žen bývalým předsedou Mladých lidovců Václavem Pláteníkem. Volební akademie žen je zaměřena přímo na přípravu budoucích političek. Členky organizace ML se akademie pravidelně účastní. Organizace také poskytuje příležitosti k setkávání s politiky, touto cestou si členky mohou tvořit kontakty s jinými politiky či političkami. Členky mají také možnost zúčastnit se školení. Podle názoru jednoho člena z Mladých lidovců není potřeba, aby organizace zapojovala ženy do politiky. V roce 2022 kandidovalo v komunálních volbách šestnáct žen z ML.

Mladí sociální demokraté usilují o vytváření prostoru, kde se mohou ženy bez omezení zapojovat do politické práce, dále se také MSD pokouší ženy ke kandidatuře motivovat a podle jednoho respondenta to má výsledky. V krajské radě se organizace pokouší zapojovat všechny ženy do nejvyšší možné úrovně rozhodovacích procesů. Podle některých členů ale nemá zatím MSD velký úspěch se zapojováním žen do politiky.

V mSTAN je skupina žen, která se tématem ženy v politice zabývá v rámci profilu na sociálních sítích. Jinak ovšem mSTAN vyvíjí stejné činnosti k motivaci jak žen, tak mužů. Důraz je spíše kladen na participaci mladých lidí neohledně na jejich pohlaví. Devět žen z mSTAN kandidovalo v roce 2022 v komunálních volbách.

Mladí Piráti ve svých odpovědích zmiňují často spíše svou mateřskou stranu, Pirátská strana podle jednotlivých respondentů z MO sama o sobě vystupuje velmi feministicky. Členové mají u nich stejné příležitosti bez ohledu na pohlaví a stejně je tomu i v mládežnické organizaci strany. Podle jednoho respondenta má mládežnická organizace stále dost místa ke zlepšení, protože je zde stále nepoměr žen a mužů. MP nemá konkrétní program ke kandidatuře do komunálních voleb. Velmi důležitá je ve straně podle respondentů osobní iniciativa předsedkyně Stojanové, která upozorňuje na nerovnosti pohlaví. Mimo mládežnickou organizaci funguje ve straně také pracovní skupina Rovné šance, která pracuje na prosazování konkrétních nástrojů rovnosti v České pirátské straně. S pracovní skupinou Rovné šance Mladé Pirátstvo aktivně spolupracuje a klade velký důraz na přívětivé podpůrné prostředí, kde se nemusí členové bát říkat své názory, či si říci nahlas o pomoc. V roce 2022 kandidovaly v komunálních volbách tři členky z mládežnické organizace Mladé Pirátstvo.

Mladí zelení se se snaží být maximálně inkluzivní a mají nastaveno, že ve vedení spolku musí být někdo odlišný od cis-hetero mužů. Podle jedné členky organizace je důležitá systematická podpora, jež umožňuje zapojení žen, které jsou primárními pečovatelkami o děti, a to například zajištěním hlídání, úpravou času schůzí, možnosti hybridních jednání apod. V roce 2022 kandidovaly dvě ženy z Mladých zelených v komunálních volbách.

Mladí konzervativci pohlíží na všechny své členy stejným způsobem. Organizace se snaží s členkami aktivně komunikovat a pomáhat jim v případech, kdy o pomoc požádají. Konkrétní nástroje k oslovování žen organizace nemá. V roce 2022 kandidovalo třicet pět žen z Mladých konzervativců v komunálních volbách.

7.1.3 Téma „ženy v politice“

Cílem této dimenze bylo zjistit, jakým způsobem jednotliví členové mládežnických organizací nahlíží na téma ženy v politice. Respondenti byli dotázáni, zda je téma „ženy v politice“ pro ně osobně důležité, pokud ano, byli požádáni, aby napsali, z jakého důvodu je toto téma pro ně důležité. Dále byli respondenti dotázáni, zda se tématu ženy v politice mládežnická organizace, které jsou součástí, věnuje a zda by se podle nich o tomto tématu mělo více hovořit.

Pro Mladé lidovce je téma „ženy v politice“ velmi důležité. Pouze jeden respondent nepovažuje téma „ženy v politice“ za důležité. Pro členy ML je toto téma důležité z toho důvodu, že ženy tvoří polovinu populace a je tedy velmi důležité, aby byly v rozhodovacích rolích zastoupeny, a to zejména z důvodu rozdílného, obohacujícího pohledu na stejné věci. Jeden respondent má takový názor, že zastoupení žen v politice by mělo odpovídat demografické křivce. Podle respondentů se tématu ženy v politice jejich mládežnická organizace věnuje, ale mělo by se podle respondentů o tomto tématu více hovořit.

Mladí sociální demokraté téma „ženy v politice“ považují za zásadně důležité. A to z toho důvodu, že v dnešní době jsou ženy v politice stále podreprezentovány, což je podle jednoho člena MSD v zásadním rozporu s elementárními zásadami spravedlnosti a rovnosti. Nízkou reprezentaci žen v politice nepovažuje za standardní v demokratické společnosti 21. století. Mládežnická organizace MSD se tématu ženy v politice věnuje, ale podle členů by se o tomto tématu mělo ještě více mluvit.

Pro členy Mladých starostů a nezávislých není téma „ženy v politice“ nijak zvláště důležité a není pro spolek prioritní téma. Z odpovědí od Mladých starostů a nezávislých plyne, že současné české politické prostředí nepovažují za diskriminační, tudíž toto téma pro ně není aktuální. Mládežnická organizace se tématu „ženy v politice“ věnuje, ale v odpovědích zaznívaly názory, že by se o tomto tématu již nemělo více mluvit, protože podle respondentů se o tomto tématu mluví v dostatečné míře.

Pro členy z Mladého Pirátstva je téma ženy v politice velmi důležité. Téma je pro členy důležité z toho důvodu, že podle nich by měly mít ženy v politice stejné zastoupení jako muži, každá skupina občanů by měla mít rovnou příležitost se politicky realizovat. Ženy jsou podle respondentů v politickém životě dlouhodobě podreprezentované a stále čelí mnoha překážkám. Organizace se tématu ženy v politice věnuje, ale z odpovědí plyne, že by se o tématu mělo ještě více hovořit.

Mladí zelení téma ženy v politice považují za velmi důležité. Podle členů této mládežnické organizace není přístup k ženám v politice stále rovný. Dále by podle respondentů měly mít všechny skupiny v politice odpovídající zastoupení, protože bez poloviny populace není politika demokratická. Zájem o toto téma mohou Mladí zelení dokázat tím, že jako jediní mají ve svých stanovách generické femininum, které již bylo zmíněno a vysvětleno v teoretické části této práce. Mladí zelení se tématu „ženy v politice věnují“, toto téma je pro ně velmi důležité a podle respondentů by se o něm mělo ještě více mluvit.

V odpovědích od Mladých konzervativců zazněly obě varianty odpovědí. Pro některé respondenty není téma „ženy v politice“ důležité, ale pro některé respondenty naopak je toto téma velmi důležité. Respondenti, kteří považují téma „ženy v politice“ za důležité vysvětlují svůj postoj tím, že ženský pohled na spoustu věcí je odlišný od pohledu mužského, tudíž je důležité mít vyšší zastoupení žen v politice než doposud. Podle Mladých konzervativců se jejich mládežnická organizace tématu ženy v politice věnuje dostatečně. Podle některých členů mládežnické organizace není potřeba, aby se o tomto tématu více mluvilo, ale zazněly zde i odpovědi, že by se o tomto tématu mělo naopak mluvit víc. V této dimenzi se tedy odpovědi jednotlivých členů MK lišily.

7.1.4 Menší podíl žen než mužů v české politice

Členové mládežnických organizací byli dále dotázáni, z jakého je podle nich v politice stále menší podíl členek než členů. Konkrétně byl v otázce zmíněn příklad menšího podílu žen než mužů v české vládě.

Podle Mladých lidovců je stále menší podíl členek než členů v politice z toho důvodu, že se ženy více starají o rodiny, tudíž mají spíše pečující pozice a je pro ně náročnější se zapojovat do politiky a zastávat vysoké politické funkce. Menší podíl žen v politice může být také způsoben stále přetrvávajícími předsudky a stereotypy, či nezájmem žen o politiku nebo jejich nízkým sebevědomím.

Členové mládežnické organizace Mladí sociální demokraté vidí důvod stále nižšího zastoupení žen v politice v tom, že v české politice stále panuje konzervativní společenské mínění a názorové nastavení, které nutí ženy vedle práce a kariéry starat se o domácnost a pečovat o děti. Podle respondentů se jedná hlavně o kulturně-sociální problémy.

Podle respondentů z mSTAN se ženy bojí vstupovat do vysoké politiky, nejsou dostatečně průbojné a nemají potřebu si něco dokazovat. Podle jednoho respondenta je politika stále vnímána podobně jako stavebnictví, jako čistě mužský obor.

Členové Mladého Pirátstva vidí důvod stále nižšího zastoupení žen v politice v tom, že stále přetrvávají předsudky vůči ženám, dále jsou v české politice stále bariéry pro ženy, které chtějí vstoupit do politiky. Důvodem nižšího zastoupení žen v politice také může být nevlídné pracovní prostředí vůči ženám v rámci stran. Podle respondentů je v naší společnosti stále mnoho občanů, kteří volí konzervativní strany, které ženy do vyšších pozic nenavrhují. Členové mládežnické organizace Mladé Pirátstvo se shodli na tom, že nižší zastoupení žen v politice je způsobeno českou společností.

Podle členů Mladých zelených je stále nižší zastoupení žen v politice způsobeno tím, že ženy často zvažují, jestli jsou jejich kompetence dostačující pro konkrétní politickou pozici a muži o tomto přemýšlí méně. V odpovědích od respondentů je zmíněno, že tento příklad však neplatí vždy. Dále mohou být důvodem stále odlišné nároky na ženy a muže, či skrytý šovinismus.

Členové Mladých konzervativců vidí důvod nižšího zastoupení žen v politice v nezájmu žen o politiku, ženy se podle respondentů bojí tvrdého prostředí české vysoké politiky. Dalším důvodem nižšího zastoupení žen, může být to, že ženy velmi často podceňují své schopnosti.

7.1.4.1 Politická jednání

Dimenze „Menší podíl žen než mužů v české politice“ obsahovala v dotazníku podotázku. Politická jednání se často protahují do pozdních nočních hodin a bývají neslučitelná s péčí o rodinu. Většina žen dává přednost rodině před kariérou, tudíž dlouhotrvající politická jednání mohou být pro ženy bariérou pro vstup do politiky. Členové organizací byli dotázáni, zda by podle nich měla být politická jednání více přizpůsobena ženám.

Podle členů mládežnické organizace Mladí lidovci, by se mělo politické jednání přizpůsobovat obecně rodinnému životu. Flexibilnější politická jednání ocení jak ženy, tak muži. Řešením by mohlo být zavedení hybridního politického jednání. Podle členů by se nemělo jednat v pozdních nočních hodinách, či by mohlo být politické jednání i časově omezeno.

V odpovědích Mladých sociálních demokratů zaznívaly názory, že by politické jednání mělo být distanční či kombinované. Zároveň by se měla podle členů řešit otázka zajištění

služeb pro ženy, aby ženy měly možnost politické jednání a rodinu skloubit. Většina členů z MSD pouze odpověděla, že by se politické jednání mělo více přizpůsobovat ženám, ale následně již neuvedli, jakým způsobem.

Podle členů z mSTAN by měl být změněn systém tak, aby bylo o děti postaráno, i když žena politička nemůže být doma s dětmi. Dále by se také muži měli více podílet na péči o rodinu. Podle jednoho člena organizace znamená rovnoprávnost i to, že pokud se dostane žena politička na vrcholnou příčku politiky, tak to může negativně ovlivnit její rodinný život.

Jednání by se mělo podle členů Mladého Pirátstva obecně přizpůsobit, bez umělého dělení na ženy pečovatelky a muže kariéristy. Konkrétně by politická jednání neměla být tak dlouhá, nebo by mohla být politická jednání alespoň hybridní či online.

Podle členů Mladých zelených by se politická jednání měla určitě více přizpůsobovat ženám. Měla by být možnost, aby jednání bylo online či hybridně. Jeden respondent zmiňuje další příklad, jak by se mohlo politické jednání více přizpůsobit ženám, konkrétně zmiňuje Pirátskou stranu, která při svých akcích zřizuje sekce pro hlídání dětí.

Mladí konzervativci mají takový názor, že není nutné, aby se politická jednání více přizpůsobovala ženám. Podle jednoho člena by se o dítě měl postarat partner, člen rodiny či chůva během politického jednání, kterého se ženy účastní. Když už by mělo být politické jednání přizpůsobeno, tak nejen kvůli ženám, ale i kvůli mužům.

7.1.4.2 Ženy na mateřské dovolené

Většina žen dává přednost rodině před politickou kariérou, ženy většinou chtějí věnovat veškerý svůj čas svým dětem, což může být jedním z důvodů nižšího zastoupení žen v politice. Respondenti byli dotázáni, zda mají zkušenost s ženami, které byly na mateřské dovolené a během ní vstoupily do jejich mládežnické organizace.

Mladí lidovci mají minimální zkušenosti s ženami, které by během mateřské dovolené vstoupily do jejich mládežnické organizace. Mají však zkušenosti s ženami, které během mateřské dovolené setrvaly v organizaci a zůstaly nadále velmi aktivní. Podle jednoho člena z Mladých lidovců se ženy zdráhají vstupovat do organizace z důvodu obav, že by se nemohly dostatečně realizovat.

Členové mládežnické organizace Mladí sociální demokraté mají také minimální zkušenosti s ženami, které by během mateřské dovolené vstoupily do jejich mládežnické organizace. MSD pomáhá ženám na mateřské dovolené při politických schůzích, či při jiné

politické práci s hlídáním dětí, dále se snaží zapojovat ženskou perspektivu do aktivity jejich spolku.

Členové mSTAN nemají zkušenosti se ženami, které by během mateřské dovolené vstoupily do jejich mládežnické organizace. Podle jednoho člena by se mělo řešit více možností částečného úvazku pro ženy či muže, dále by mohl být zřízen lepší systém jeslí a školek, nebo by také mohla být možnost delší otcovské dovolené.

Členové Mladého Pirátstva zmiňují, že takové zkušenosti nemají, protože je u nich velmi mnoho mladých lidí a průměr jejich členstva je kolem dvaceti let, tudíž členové ještě nemají rodiny.

Členové MO Mladí zelení uvedli pouze, že zkušenosti s ženami, které jsou na mateřské dovolené a vstoupily by do jejich mládežnické organizace, nemají, dále své odpovědi nerozvedli.

Členové MO Mladí konzervativci mají rozdílné zkušenosti se ženami, které by vstoupily během mateřské do jejich mládežnické organizace. V odpovědích bylo zmíněno, že pokud nějaké zkušenosti mají, tak jsou to zkušenosti kladné, ovšem převládaly odpovědi, kdy respondenti žádné zkušenosti s touto situací nemají.

7.1.5 Motivace žen

Respondenti byli dotázáni, zda je podle nich relevantní takový názor, že ženy nemají zájem o to být v politice. Pokud je podle nich tento názor relevantní, měli popsat, proč podle nich ženy do politiky nechtějí. Dále byli respondenti dotázáni, zda by se ženy měly více motivovat, pokud ano, měli popsat, jakým způsobem.

Podle Mladých lidovců je názor, že ženy nemají zájem o to být v politice, relevantní. Je to z toho důvodu, že politické prostředí je k ženám v mnoha ohledech nepříznivé a také proto, že ženy nejsou vedeny k tomu, aby šly do politiky, tudíž potom mohou mít o politiku menší zájem. Jeden respondent z Mladých lidovců zmiňuje, že v KDU-ČSL stačí, aby žena chtěla, pokud chce a pracuje na tom, aby se dostala do politiky, tak se dostane i na vyšší místa na kandidátce a následně je zvolena. Ženy by se podle Mladých lidovců měly více motivovat, měla by se jim ukázat smysluplnost jejich angažovanosti a pohledu. Ale na druhou stranu by se měla motivovat obě pohlaví, ženy i muži.

Podle členů mládežnické organizace Mladí sociální demokraté je nezájem žen o to být v politice dán špatným nastavením prostředí. Strany ženám nepodávají pomocnou ruku. Ženy by se podle členů měly jednoznačně více motivovat. Podle jednoho respondenta by

ženy mohly mít v organizacích vlastní podpůrné skupiny řešící specificky ženská témata, které by sloužily k podpoře jejich politických požadavků.

Podle členů Mladého Pirátstva mají ženy srovnatelný zájem o politiku jako muži, ale v konzervativních stranách to mohou mít ženy obtížnější. Pokud ženy nemají zájem o to být v politice, tak nezájem pramení z nevládného prostředí, a ne z nezájmu o politiku jako takovou. Ženy by se podle členů Mladého Pirátstva měly jednoznačně více motivovat. Ženy potřebují podporu, mělo by se jim také vycházet vstříc v otázce skloubení mateřství a politické kariéry. V odpovědích také zazněl názor, že spíše, než ženy by se měli ke vstupu do politiky motivovat obecně všichni mladí lidé.

Členové z Mladých zelených nesouhlasí s názorem, že by ženy neměly zájem o politiku. Důvodem nižšího zastoupení žen v politice není nezájem, ale systémové překážky, které účast ženám v politice znemožňují. Mělo by se vytvořit bezpečné politické místo, kde se všichni cítí dobře, bez ohledu na pohlaví. Podle jednoho respondenta by se ženy mohly motivovat i finančně.

Podle Mladých konzervativců je daný názor částečně relevantní. Jeden z respondentů uvádí vlastní zkušenost, kdy se jejich organizace snažila aktivně oslovovat ženy ohledně kandidatury do komunálních voleb a většina žen jim odpověděla odmítavě. V odpovědích zazníval názor, že by se ženy měly více motivovat ke vstupu do politiky, ženy by se mohly motivovat tím, že by se jim ukazovalo, že jsou v politickém prostředí opravdu vítané.

7.1.6 Kvóty

V teoretické části práce byla věnována značná část kvótám, které zajišťují vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice. Proto bylo i toto téma součástí dotazníku. Členové mládežnických organizací byli dotázáni, zda souhlasí se zavedením genderových kvót, pokud ano, měli uvést, na jaké úrovni by měly být podle nich kvóty zavedeny, zda na úrovni legislativní či dobrovolné. Pokud členové nesouhlasí se zavedením kvót, měli také napsat důvod nesouhlasu.

Většina členů Mladých lidovců je proti zavedení kvót. Ovšem podle jedné respondentky z ML by kvóty mohly být vyzkoušeny, ale není si jistá, na jaké úrovni by kvóty měly být zavedeny. Podle respondentů, kteří jsou proti zavedení kvót, jsou kvóty nespravedlivé a diskriminační vůči mužům a zároveň jsou urážlivé vůči ženám. Podle názoru jedné členky mládežnické organizace by kvóty bez podpůrných opatření stejně nefungovaly. Nejdříve by

se měla zavést podpůrná opatření, která umožní ženám lépe skloubit rodinu s politikou. Podle jednoho respondenta jsou kvóty velmi nebezpečným nástrojem.

Mladí sociální demokraté jsou pro zavedení kvót. V odpovědích zazněly názory, že by kvóty měly být zavedeny na legislativní úrovni, ale také zazněly názory, že by nejdříve měly být kvóty zavedeny na dobrovolnické úrovni. Respondenti z MSD se tedy celkově neshodli na tom, na jaké úrovni by měly být kvóty zavedeny. Podle jejich názoru také nemusí být úplně vyrovnaná míra zastoupení žen a mužů v politice, stačí, aby byla alespoň přibližná. Kvóty by podle jednoho respondenta měly být při nejmenším 30-35 % a postupně se zvedat.

Členové mládežnické organizace mSTAN jsou jednoznačně proti zavedení kvót. Jedním z názorů je, že kvóty neodráží realitu, ale vytváří falešnou představu o společenské situaci. Podle jednoho respondenta z mSTAN je důležité nejdříve změnit situaci žen v politice od základu, a to konkrétně vytvořením rovných příležitostí.

Z řad členů Mladého Pirátstva zazněly obě varianty odpovědí na téma kvót. Někteří členové nesouhlasí se zavedením kvót, a to proto, že by ve společnosti vytvářelo dojem, že jsou ženy neschopné a funkce dostaly právě jen díky kvótám. Ženám by se měl spíše lépe přizpůsobit politický růst, a tím ukázat, že ženy jsou stejně dobré jako muži a dokáží se vypracovat do vysokých pozic bez nutnosti kvót. Respondenti z MP, kteří souhlasí se zavedením kvót, mají ale rozdílné názory na to, zda by měly být kvóty zavedeny na dobrovolnické či legislativní úrovni.

Členové Mladých zelených jsou jednoznačně pro zavedení kvót. Podle jednoho člena organizace by měly být kvóty zavedeny plošně zákonem, ale nejprve by měla mít většina stran v parlamentu své vlastní kvóty. Podle jedné respondentky organizace kvóty samy o sobě bohužel nic nevyřeší, mělo by se podle ní zvažovat i využití dalších nástrojů.

Podle Mladých konzervativců by kvóty neměly být zavedeny na žádné úrovni, protože ženy ponižují a v českém prostředí by jim velmi uškodily. Vytvářely by dojem, že ženy jsou neschopné, a aby se dokázaly do politiky zapojit, potřebují zásah zvenčí, jakým jsou právě kvóty.

7.1.7 Předsudky vůči ženám

Součástí výzkumu této práce bylo také zjistit, zda se členové jednotlivých mládežnických organizací setkávají či setkali s předsudky vůči ženám, které chtěly vstoupit do politiky, nebo již v politice jsou. Následně byli respondenti požádáni, zda by uvedli konkrétní příklady předsudků či stereotypů, se kterými se setkali.

Členové mládežnické organizace Mladí lidovci se s předsudky setkávají spíše zprostředkovaně, a to z vyprávění nebo mimo mládežnickou organizaci. Konkrétně jde o předsudky, že ženy jsou příliš slabé k tomu, aby vykonávaly politickou činnost, nebo že se ženy mají starat o domácnost, a ne o politiku, které většinou nerozumí.

Členové Mladých sociálních demokratů se setkali s velkým množstvím předsudků. V odpovědích je ale často zmíněno, že se s předsudky nesetkali přímo ve své organizaci. Šlo o slovní narážky a hodnocení vzhledu. Jeden člen organizace uvádí konkrétní příklad předsudku, se kterým se setkal: „*Předsedkyně sněmovny Pekarová Adamová nepatří do politiky, ale k plotně.*“

Členové mSTAN se nesetkávají s předsudky vůči ženám. Setkávají se pouze s lidmi, kteří vstup žen do politiky podporují, a to někteří více, jiní ovšem méně.

V odpovědích od členů Mladého Pirátstva zaznělo několik příkladů předsudků, se kterými se setkávají. Například, že ženy jsou emotivní, iracionální a hysterické. Také se setkávají s neustálými vtipy na vzhled a věk žen. Na sociálních sítích je předsudků a urážek nejvíce. Jeden člen organizace zmiňuje, že se setkává se sexistickými narážkami na senátorku Pirátské strany Adélu Šípovou.

Mladí zelení se setkali a stále setkávají s předsudky z vlastní zkušenosti. Například s takovými, že pokud je žena v politice a nevěnuje veškerou svou pozornost rodině, tak je to kariéristka a krkavčí matka.

Mladí konzervativci se s předsudky vůči ženám nesetkávají vůbec, a to ani z vlastní zkušenosti, ani z doslechu.

7.1.8 Komunální a celostátní česká politika

Respondentům byla položena otázka, z jakého důvodu si myslí, že je více žen v nižší (komunální) politice, než ve vyšší (celostátní). Dále byla členům organizací položena otázka, zda si myslí, že je více žen v komunální politice z toho důvodu, že celostátní politika se odehrává především v Praze a ženy opustit rodinu na delší dobu, nebo nemohou odjet z domova z jiného důvodu. Pokud s tímto tvrzením souhlasí, měli popsat, jaké by mohlo být řešení této situace.

Z pohledu Mladých lidovců je komunální politika méně časově náročná a jsou zde menší bariéry pro ženy. Důvodem většího počtu v komunální politice může také být její snadnější slučitelnost s rodinným životem. Naopak důvodem nižšího zastoupení žen v celostátní politice může být to, že se celostátní politika odehrává především v Praze.

Podle Mladých sociálních demokratů komunální politika poskytuje ženám geografickou blízkost nutnou např. k péči o rodinu a celkově ke sladění práce a rodinného života. Podle jednoho člena z Mladých sociálních demokratů není pro politiky-muže komunální politika, tak přitažlivá jako celostátní politika, z tohoto důvodu se muži snaží dostat spíše do celostátní politiky. Dál má tento respondent takový názor, že pokud bojuje stejně schopný muž a stejně schopná žena o stejnou politickou funkci, zpravidla zvítězí muž a ženě tudíž nezbude nic jiného, než zůstat v komunální politice. Podle členů MSD by fakt, že se celostátní politika odehrává především v Praze, mohl být důvodem nižšího zastoupení žen v ní. Podle jednoho člena se však v online světě po pandemii tento rozdíl stírá a určitě by se mohlo s nižším zastoupením žen v celostátní politice pracovat prostřednictvím internetu.

V odpovědích od členů mSTAN zazněl názor, že v komunální politice je snazší prorazit, není zde tolik soutěživosti a mediální pozornosti. Jde zde také méně o ideologii a prosazování názorů a více o kvalitní a pečlivou správu. Podle jednoho člena by bylo vhodné, kdyby byla zavedena decentralizace. Z řad mSTAN také zazněla odpověď, že by mohlo být zavedeno online jednání, či by bylo velmi efektivní obecně zdůrazňovat roli otce.

Podle členů Mladého Pirátstva je větší zastoupení žen v komunální politice z důvodu péče o rodinu. Ženy mohou zůstat ve svém místě bydliště a nemusí dojíždět do Prahy. Řešením by mohlo být zrušení pragocentrismu, mohl by se upravit jednací řád tak, aby byl politický program předvídatelný a nedotýkal se víkendů, svátku či večerních hodin. Efektivním řešením by také mohly být poslanecké byty pro rodiny, dětské koutky s hlídáním ve vládních budovách, nebo také možnost účastnit se politického jednání online. V odpovědích také zazněl názor, že ženy nejsou více zastoupeny v komunální politice z důvodu menšího konkurenčního boje.

V odpovědích od Mladých zelených zazněl názor, že komunální politika je jediná úroveň, kde nejsou překážky pro ženy tak dramaticky velké. Dalším názorem bylo, že muži míří výše, tím pádem ženy nemají na komunální úrovni tak velkou konkurenci. Fakt, že se celostátní politika odehrává především v Praze, může být také důvodem nižšího zastoupení žen na této úrovni.

Mladí konzervativci odpovědi na tyto otázky dostatečně nerozvedli. Z jejich odpovědí tedy vychází pouze, že komunální politika je časově méně náročná a žena může být v blízkosti své rodiny a domova a řešením nižšího zastoupení žen v celostátní politice by mohlo být zřízení dětského koutku v Parlamentu.

7.1.9 Ženská zkušenost v politickém prostředí

Respondenti byli dotázáni, zda souzní s názorem, že více žen v politickém prostředí vede k modernizaci. Modernizací se například myslí to, že ženy přinášejí do politiky nová témata. Dále byla do této dimenze zařazena otázka, zda si respondenti myslí, že v politice chybí ženská zkušenost a k čemu by vedlo vyšší zastoupení žen v politice.

Podle odpovědí respondentů z Mladých lidovců by více žen v politickém prostředí rozhodně vedlo k modernizaci a v politice jednoznačně chybí ženská zkušenost. Ženy by podle respondentů do politiky přinesly větší důraz na rodičovská témata a by zlepšily vládní podporu v sociální oblasti. Podle některých respondentů mají ženy citlivější a systematictější přístup. Ovšem v odpovědích od ML se objevily i takové názory, že účast žen by nevedla k modernizaci politického prostředí a ženská zkušenost v politice nechybí

Členové mládežnické organizace Mladí sociální demokraté souzní s názorem, že v politice chybí ženská zkušenost a větší zastoupení žen by jednoznačně vedlo k modernizaci politického prostředí. Znamenalo by různorodější pohled na věc a ženy by mohly nastolovat jiná témata než muži.

Odpovědi od členů mSTAN, které se týkají modernizace politiky a chybějící zkušenosti žen v politice, se lišily. Ovšem v otázce, co by ženy mohly v politice změnit, se členové organizace shodovali, ženy by mohly nastolit větší důraz na sociální otázky, pohled na mateřství, či celkově akcentování ženských témat.

Podle členů Mladého Pirátstva by více žen v politice jednoznačně vedlo k modernizaci a v politice rozhodně chybí ženská zkušenost. Jeden respondent dává za příklad Estonsko a Finsko, kde je podle jeho názoru společnost mnohem progresivnější a modernější. Větší zastoupení žen v politice by podle Mladého Pirátstva vedlo k narovnání poměrů ve společnosti.

Mladí zelení jednoznačně souzní s názorem, že by více žen v politice vedlo k její modernizaci a že v politice chybí ženská zkušenost. Ženy by mohly do politiky podle členů MZ přinést více sociální přístup k řešení problémů.

Podle Mladých konzervativců by větší zastoupení žen spíše nevedlo k modernizaci politiky a ženská zkušenost v politice nechybí. Ovšem účast žen by mohla vést k polidštění politiky či k jiným pohledům na konkrétní situace.

7.1.10 Iniciativa „Zakroužkuj ženu“

V teoretické části byla představena iniciativa „Zakroužkuj ženu“, která se snaží dostat do politiky více žen a vyzývá voliče a voličky, aby u voleb dali preferenční hlasy ženám. Cílem této otázky bylo zjistit názor jednotlivých členů MOPS na tuto konkrétní iniciativu. Tato otázka měla i podotázku, zda nebudou podle nich kvůli této konkrétní iniciativě odsunuti schopní kandidáti z řad mužů.

V odpovědích členů mládežnické organizace Mladí lidovci zazněly oba názory na iniciativu „Zakroužkuj ženu“. Někteří členové s touto iniciativou nesouhlasí a podle nich jde mnohem více o schopnosti jednotlivých kandidátů než o pohlaví. Ženy by se podle členů neměly uměle na politická místa dosazovat. Členové, kteří s iniciativou souhlasí, se nebojí, že by kroužkování žen vedlo k disproporčnímu zastoupení neschopných lidí v politice, a mají k iniciativě kladný vztah. Jedna respondentka v této otázce zmiňuje, že se sama této iniciativy při volbách do poslanecké sněmovny a kraje zúčastnila.

Z odpovědí od členů MSD vyplývá, že mají k iniciativě „Zakroužkuj ženu“ kladný vztah. Iniciativa podle členů řeší zásadní problém nedostatku ženských témat v politice a mohla by do budoucnosti zmírnit odsouvání žen na nižší politická místa. Dalším názorem je, že tato iniciativa přináší do politiky jedinečnou zkušenost a diferencovanější pohled na věc.

Podle členů mládežnické organizace mSTAN by se voliči měli rozhodovat pouze na základě schopností kandidátů, tudíž z odpovědí vyplývá, že respondenti z mSTAN nemají kladný vztah k iniciativě „Zakroužkuj ženu“. Jeden člen organizace nazval tuto iniciativu jako diskriminační a nesmyslnou.

Podle členů z Mladého Pirátstva lze kroužkovat i schopné ženy, tudíž kvůli této iniciativě rozhodně nebudou schopní kandidáti z řad mužů odsunuti, z toho vyplývá, že členové mládežnické organizace Mladé Pirátstvo mají k této iniciativě kladný vztah.

Členové mládežnické organizace Mladí zelení s iniciativou souhlasí, ale podle nich je potřeba jít dále než jen k apelům a také by se při rozhodování měly zohledňovat obě kritéria, tudíž by se mělo rozhodně přihlížet i ke schopnostem kandidátů a kandidátek.

Mladí konzervativci s iniciativou „Zakroužkuj ženu“ nesouhlasí. Lidé by měli volit pouze podle kvality a schopností jednotlivých kandidátů, ne podle pohlaví.

7.1.11 Volná otázka

Respondenti jednotlivých mládežnických organizací dostali v poslední otázce prostor volně se vyjádřit k tématu ženy v politice. Někteří respondenti tohoto prostoru využili.

Podle názoru respondentky z Mladých sociálních demokratů je spíše problém v tom, že celkově mladí lidé nechtějí vstupovat do politiky. Dále je problémem nedostatečné vzdělání na školách, bez něj se situace nebude příliš měnit.

Dále se vyjádřil člen z Mladých konzervativců. Respondent v této otázce uvádí svůj osobní příklad, kdy sám zažil politické porážky a jemu samotnému nebylo umožněno kandidovat v komunálních volbách. Podle jeho názoru by ženy neměly svalovat svůj neúspěch na to, že jsou ženy.

Nejvíce tohoto prostoru k vlastnímu názoru na téma ženy v politice využili respondenti z mládežnické organizace mSTAN. Podle člena mSTAN čelí často ženy v politických organizacích diskriminaci. Od žen se podle respondenta čeká např. to, že budou na sněmech pomáhat s pohoštěním, jsou na ně také mířeny různé sexistické narážky. Další člen z mSTAN zmiňuje, že je pro opravdovou demokracii, kde nikdo neřeší pohlaví kandidátů, ale jejich rozumové schopnosti a předpoklady. Podle tohoto respondenta by se měly vylepšit podmínky a ženám by se měla dát příležitost, aby se do politiky dostaly samy. Prostoru k vyjádření svého názoru využil i další člen z mSTAN, podle kterého by se měla vést diskuze, a nemělo by se podléhat trendům. Tento člen organizace mSTAN si stojí za tím, že žijeme v zastupitelské demokracii, a i kdyby mělo být v parlamentu 80 % žen, které by hájily jeho zájmy, tak by mu to nevadilo. Účast žen v politice podle něj není samospasná.

7.1.12 Shrnutí dílčího výstupu

Z výzkumu vyplývá, že Mladí lidovci, Mladí starostové a nezávislí a Mladí konzervativci nemají přímé nástroje, kterými by oslovovali pouze ženy ke vstupu do svých mládežnických organizací. Stávajícími nástroji se snaží oslovovat stejným způsobem ženy i muže. Mladí sociální demokraté, Mladí zelení a Mladé Pirátstvo naopak konkrétní nástroje k oslovování žen mají. Mladí sociální demokraté ženy oslovují kampaněmi či příspěvky na sociálních sítích, Mladí zelení považují za nástroj k oslovování žen zavedení kvót a Mladé Pirátstvo považuje za takový nástroj užívání inkluzivního jazyka. Z odpovědí z výše tří uvedených

mládežnických organizací vyplývá, že existuje několik druhů nástrojů, kterými se ženy mohou oslovovat ke vstupu do organizace.

Mládežnické organizace se snaží zapojovat ženy do politiky nejrůznějšími způsoby. Mladí lidovci například pořádají programy a workshopy. V rámci mládežnických organizací mohou být skupiny či frakce žen, které se tématem „ženy v politice“ zabývají, například tímto způsobem zapojují ženy do politiky Mladí starostové a nezávislí. Z výzkumu vyplývá, že v mládežnických organizacích není velké množství žen, které by kandidovalo do komunálních voleb. Nejvíce žen v absolutním čísle kandidovalo do komunálních voleb z mládežnické organizace Mladí konzervativci a nejméně kandidátek bylo za Mladé zelené. Pro konkrétní údaje musely být kontaktovány mládežnické organizace znovu, jelikož se jednotlivé odpovědi od členů mládežnických organizací lišily. Údaje ohledně počtu kandidujících žen do komunálních voleb za MSD tato mládežnická organizace neposkytla. Malé množství kandidátek z řad MO je také dáno tím, že mladí lidé celkově většinou do komunálních voleb nekandidují, zmínil respondent z Mladých zelených.

Ukázalo se, že pro jednotlivé členy z mládežnických organizací je téma „ženy v politice“ ve větší míře důležité. Z výpovědí členů mládežnických organizací je patrné, že by z velké části chtěli, aby se o tomto tématu více hovořilo. Nejméně důležité se toto téma ukázalo pro členy z Mladých starostů a nezávislých a pro členy z Mladých konzervativců, ale i uvnitř těchto MO byly rozdílné názory na téma „ženy v politice“, ovšem převažoval spíše nezájem o toto téma. Z výzkumu vyplývá, že se všechny mládežnické organizace zahrnuté do výzkumu, tématu „ženy v politice“ věnují, některé méně a některé více.

Nejčastějším názorem respondentů na nedostatek žen v politice je, že méně členek, než členů v politice je z toho důvodu, že ženy se více starají o rodiny, tudíž nemají možnost budovat politickou kariéru jako muži. Podle dalšího názoru, konkrétně názoru Mladých konzervativců, je stále nižší zastoupení žen v politice dáno tím, že se ženy podceňují a bojí se vysoké politiky.

Z výpovědí mladých politiků je patrné, že ženy, které jsou na mateřské dovolené, nevstupují často do mládežnických organizací politických stran. Pokud takové zkušenosti někteří členové mají, tak jsou kladné. Dalším zjištěním práce je, že většina respondentů by změnila politické jednání, které trvá do pozdních nočních hodin. Podle většiny dotázaných by mělo být politické jednání změněno jednak kvůli ženám, které se starají o rodinu, jednak kvůli mužům. Rovněž by mohly být zlepšeny sociální služby pro rodiny politiků a političek, což by ženám umožnilo více se účastnit i pozdních jednání. V odpovědích často zaznívalo,

že by mohlo být politické jednání online či hybridní. Mladí konzervativci mají odlišný názor, podle nich by se nemělo politické jednání přizpůsobovat ženám.

Podle členů z jednotlivých MO je relevantní takový názor, že ženy nechtějí být v politice, ale není to z důvodu, že by samy z individuálních důvodů nechtěly být v politice, ale je to nastavením českého politického prostředí. Podle všech MO by se ženy měly více motivovat ke vstupu do politiky, čehož by bylo možno dosáhnout různými způsoby. Podle MO ML a MK by se ženy měly motivovat tím, že by se jim ukazovala smysluplnost jejich angažovanosti a ukazovalo by se jim, že jsou v politickém prostředí opravdu vítané.

Členové jednotlivých MO mají rozdílné názory na zavedení kvót. Rozdílné názory se objevovaly i uvnitř jednotlivých MO. V mládežnických organizacích Mladí zelení a Mladí sociální demokraté jsou všichni členové pro zavedení kvót. V MO Mladí lidovci a Mladé Pirátstvo se objevovaly oba názory na zavedení kvót, buď byli respondenti pro zavedení kvót, či nikoliv. Ovšem v MO Mladí lidovci převažoval názor, že by kvóty zavedeny být neměly. MO Mladí konzervativci a Mladí starostové a nezávislí jsou jednoznačně proti zavedení kvót. Členové uvnitř jednotlivých organizací, které byly pro zavedení kvót, se neshodli na tom, na jaké úrovni by měly být kvóty zavedeny.

Členové mládežnických organizací si uvědomují, že stále existují předsudky a stereotypy vůči ženám, které chtějí vstoupit do politiky či již v politice jsou. Respondenti zmiňovali nejrůznější předsudky či stereotypy, se kterými se setkali a stále setkávají. Nejčastěji zmiňovaným stereotypem ovšem je, že žena by se měla starat o rodinu. To je podle respondentů jedním z důvodů, proč ženy zůstávají pouze v komunální politice a nesnaží se dostat do vyšší politiky. Ukázalo se, že by se ženy měly více motivovat, aby vstupovaly do politiky, konkrétní způsoby motivace se však lišily. Z výzkumu vyplývá takový názor, že větší zastoupení žen v politice by vedlo k nějaké změně politického prostředí. Nejčastějším názorem respondentů bylo, že by ženy v politice ve větší míře nastolovaly sociální otázky a přinášely by diferencovanější pohled na řešení problémů.

Bylo zjištěno, že na iniciativu „Zakroužkuj ženu“ mají členové jednotlivých organizací rozdílné názory. Mladí konzervativci a Mladí starostové a nezávislí s touto iniciativou nesouhlasí. Mladí zelení, Mladé Pirátstvo a Mladí sociální demokraté naopak mají k iniciativě kladný vztah a uvnitř MO Mladí lidovci se odpovědi na iniciativu „Zakroužkuj ženu“ lišily.

Výstupy jednotlivých mládežnických organizací mohou souviset s ideologií jejich mateřské strany. Strany, které jsou levicové, vnímají nerovnosti podle Bobbio (1996, s. 89) citlivěji a snaží se nerovnosti omezit, tudíž jsou to strany spíše rovnostářské. Také by se

levicové strany daly podle Bobbio (1996, s. 75) popsat jako emancipované, snažící se zbavit třídních pout a společenských kategorií, kterými jsou lidé svazováni. Strany, které jsou pravicové jsou podle Bobbio (1996, s. 89) spíše nerovnostářské a je pro ně důležitá především ochrana tradice (1996, s. 75). Tuto tezi pravice a levice můžeme ověřit na jednotlivých výstupech mládežnických organizací. Lze vidět, že mládežnické organizace Mladí zelení, Mladé Pirátstvo a Mladí sociální demokraté, jejichž mateřské strany jsou levicové, mají progresivnější názory. Respondenti z těchto MO jsou ve velké míře pro zavedení kvót a téma „ženy v politice“ je pro ně velmi důležité. Zmíněné mládežnické organizace mají konkrétní nástroje, kterými oslovují ženy ke vstupu do svých řad. Lze tedy říci, že tyto mládežnické organizace jsou ochotné zavádět opatření, která vedou ke zvýšení politického zastoupení žen.

Naproti tomu mládežnické organizace Mladí konzervativci a Mladí starostové a nezávislí, jejichž mateřské strany jsou pravicové, nejsou podle odpovědí respondentů ve velké míře progresivní, co se týče tématu „ženy v politice“, což lze dokázat na základě odpovědí jejich jednotlivých respondentů. Členové dvou výše zmíněných mládežnických organizací jsou proti zavedení kvót a tyto MO nemají konkrétní nástroje k oslovování žen ke vstupu do svých řad. V odpovědích respondentů z obou mládežnických organizací zazněly názory, že oslovování pouze žen je diskriminační a rasistické. V mládežnických organizacích mSTAN a MK zazníval názor, že pro ně není téma „ženy v politice“ důležitým a prioritním tématem.

Pro respondenty z mládežnické organizace Mladí lidovci, jejíž mateřská strana KDU-ČSL je středová, až středově pravicová, je téma „ženy v politice“ důležité, ale v některých výpovědích lze vidět, že organizace je konzervativnější než MZ, MP a MSD. Tuto tezi lze doložit tím, že sice je pro Mladé lidovce téma „ženy v politice“ důležité, ale nejsou tolik ochotni zavádět opatření na zvýšení politické reprezentace žen a nejsou takovým způsobem revoluční.

Závěr

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. První kapitola teoretické práce se zabývá vývojem zastoupení žen v české politice po roce 1989. V jednotlivých podkapitolách je popsána reprezentace žen v moci výkonné, moci zákonodárné, v Evropském parlamentu a v krajské a komunální politice po roce 1989.

Druhá kapitola teoretické části práce představila bariéry, které brání ženám vstupovat do politiky, konkrétně jsou tu popsány institucionální, individuální a společenské bariéry. K jednotlivým bariérám jsou uvedeny příklady.

Třetí kapitola se zabývá podporou žen v politice. V jednotlivých podkapitolách jsou popsány tyto podpory, které mohou vést k vyššímu zastoupení žen v politice. První podkapitola se zabývá kvótami pro vyšší zastoupení žen v politice. Jsou zde popsány jednotlivé typy kvót, konkrétně: genderově neutrální kvóty, vyhrazená křesla a kvóty vztahující se ke startovním podmínkám, dále jsou v této podkapitole popsány legislativní kvóty a dobrovolnické stranické kvóty. V podkapitole „Kvóty pro vyšší zastoupení žen v politice“ jsou popsány kvóty v České republice a jsou zmíněny konkrétní argumenty pro nebo proti kvótám. Je zde také popsáno, jaké politické strany v České republice uplatňují vnitrostranické kvóty. Druhá podkapitola se zabývá podporou žen od neziskových organizací. V této podkapitole je představena nezisková organizace „Fórum 50 %“, iniciativa „Zakroužkuj ženu“ a instagramový profil „Ženy v politice“. Třetí podkapitola popisuje způsoby, kterými mohou politické strany či hnutí ženy podporovat, konkrétně jsou zde vypsány způsoby, vytvořené Veronikou Šprincovou pro vládu České republiky v roce 2022. Dále jsou v této podkapitole zmíněny ženské organizace a hnutí uvnitř českých politických stran.

Čtvrtá kapitola, která nese název Mládežnické organizace politických stran, nejdříve podává základní informace o mládežnických organizacích politických stran a následně představuje jednotlivé mládežnické organizace politických stran, které byly osloveny, aby se staly součástí výzkumu této práce. Konkrétně jsou ve čtvrté kapitole představeny tyto mládežnické organizace: Mladí sociální demokraté, Mladí lidovci, Mladí konzervativci, Mladí starostové a nezávislí, Mladé Pirátstvo, Mladí Zelení, Mladé ANO a Komunistický svaz mládeže.

Druhou část práce představuje část praktická, která je rozdělena na tři kapitoly. První dvě kapitoly, konkrétně pátá a šestá kapitola celé bakalářské práce, jsou menšího rozsahu a podávají základní informace o výzkumu, jako je východisko, cíl výzkumu, typ výzkumu a metoda výzkumu. Poslední kapitola praktické části práce a celkově celé bakalářské práce popisuje výzkumné otázky, výzkumný vzorek a v jednotlivých podkapitolách práce představuje výsledky kvalitativního výzkumu.

Výzkum se zabýval názory členů mládežnických organizací jednotlivých politických stran na vybrané dimenze, které se týkají tématu „ženy v politice“. Konkrétně bylo zkoumáno těchto devět dimenzí: nástroje, které daná mládežnická organizace používá k oslovování žen ke vstupu do svých řad; způsob jakým jednotlivé mládežnické organizace zapojují ženy do politiky; důležitost tématu „ženy v politice“ pro jednotlivé členy organizace a celkově pro celou mládežnickou organizaci; důvody, které podle názoru členů MO způsobují, že je stále menší podíl členek než členů v české politice; nutnost více motivovat ženy a konkrétně jakým způsobem; názory členů MO na zavádění kvót; předsudky či stereotypy vůči ženám, se kterými se jednotliví členové MO setkali a konkrétně s jakými; důvody většího podílu žen v komunální politice než v celostátní politice; zda chybí ženská zkušenost v politickém prostředí a poslední dimenze se zabývala názory členů na iniciativu „Zakroužkuj ženu“. Na tyto dimenze odpovídaly členové těchto mládežnických organizací: Mladí lidovci, Mladí starostové a nezávislí, Mladí konzervativci, Mladí zelení, Mladí sociální demokraté a Mladé Pirátstvo. V poslední podkapitole, která nese název „Shrnutí dílčího výstupu“, jsou shrnuty odpovědi členů jednotlivých mládežnických organizací na dané dimenze. Mezi odpověďmi členů jednotlivých MOPS lze vidět značně rozdílné názory.

Mladí sociální demokraté se ukázali jako mládežnická organizace, která je otevřená tomu, aby bylo v politice více žen, a pro jednotlivé členy je téma „ženy v politice“ velmi důležité a také jsou pro zavedení kvót. Důležitost tématu pro tuto mládežnickou organizaci může souviset s jejich mateřskou stranou ČSSD, která je jednou ze dvou českých politických stran s 25 % kvótou na zastoupení žen v orgánech strany a která má ve svých stanovách zahrnutou i ženskou organizaci Sociálně demokratické ženy. Jejich stanovy i program naznačují otevřenost vůči ženám.

Mladí zelení považují za důležité, aby se o tématu „ženy v politice“ více hovořilo, a pro jednotlivé členy je toto téma důležité. Všichni členové mládežnické organizace Mladí zelení jsou pro zavedení kvót, může to být ovlivněno tím, že jejich mateřská strana, Strana zelených, jako jediná z českých politických stran používá genderovou kvótu jednak pro

sestavování kandidátních listin, jednak pro obsazování stranických orgánů, jak je již zmíněno v teoretické části této práce.

Členové Mladého Pirátstva považují ženy v politice za velmi důležité a snaží se je motivovat ke vstupu do politiky. Může to být dáno tím, že sama jejich mateřská strana, Pirátská strana, se snaží nepoměr žen a mužů v politice řešit a také se snaží ženy motivovat ke vstupu do vlastních řad a následně i ke kandidatuře.

Z výzkumu vyplývá, že Mladí lidovci jsou také organizací, pro kterou je zastoupení žen v politice důležité. Členové MO ML jsou však převážně proti zavedení kvót. Vnímání důležitosti zastoupení žen v politice Mladými lidovci může být dáno tím, že jejich mateřská strana KDU-ČSL považuje toto téma také za důležité, jak bylo zmíněno v teoretické části práce. KDU-ČSL má vlastní sdružení žen, které se snaží napomáhat většímu zastoupení žen v jednotlivých politických funkcích. Stejně jako Mladí lidovci i jejich mateřská strana KDU-ČSL je proti zavedení kvót.

Mladí konzervativci považují téma „ženy v politice“ spíše za nedůležité. Všichni členové MK, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření jsou proti zavedení kvót. Za mateřskou stranu MK, můžeme považovat ODS, i když jsou MK oficiálně mimostranickou afiliací. Odmítavý postoj ke kvótám MK může být dán stejným postojem ODS. MK nepovažují téma „ženy v politice“ za důležité, ale jejich mateřská strana ODS toto téma za důležité považuje. Důkazem může být založení Dámského klubu ODS.

Pro dotázané členy MO Mladí starostové a nezávislí není téma „ženy v politice“ ve velké míře důležité a stejně jako respondenti z MK jsou všichni respondenti z mSTAN proti zavedení kvót. Téma „ženy v politice“ pro ně může být nedůležité z toho důvodu, že ani pro jejich mateřskou stranu Starostové a nezávislí není toto téma prioritní.

Vzhledem k limitům této práce není možné uvést závěry platné pro celé mládežnické organizace. Zvolená metoda strukturovaného dotazníku se projevila pro tuto bakalářskou práci jako vhodná. Použitá literatura o ženách v politice poskytla dostatečné informace pro zpracování tématu práce, téma „ženy v politice“ je zpracováno v řadě publikací. Jistou obtíží při zpracování teoretické části práce byl nedostatek literatury zabývající se problematikou mládežnických organizací. V České republice jsou témata, která se týkají mládežnických organizací politických stran nezpracovaná a spíše opomíjená.

Na závěr celé práce bych ráda nastínila možnosti dalšího výzkumu na toto téma. Zajímavé by byly rozhovory s konkrétními ženami z mládežnických organizací, které čelily předsudkům či stereotypům, a se ženami, které kandidovaly do komunálních voleb z mládežnické organizace.

Použité zdroje

Knihy

BOBBIO, Norberto, 2003. *Pravice a levice: důvod a smysl rozdělení politické scény*. Přeložila Hana Mondelli Lhotáková. Brno: CDK Centrum pro studium demokracie a kultury. Politologická řada [CDK, edice]. ISBN 80-7325-012-8.

DAHLERUP, Drude. 2006. *Women, Quotas and Politics*. 1. Oxfordshire: Routledge. ISBN 978-0415375498.

FIALA, Petr a Klaus Schubert. 1993. Zájmové skupiny a zprostředkování zájmů v moderních demokraciích. In: POVOLNÝ, Mojmír. *Politologický sborník*. Brno: Mezinárodní politologický ústav, 45-64. svaz. III. ISBN: 55-952-93.

GAVORA, Peter. 2000. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. Edice pedagogické literatury. ISBN: 80-85931-79-6

MAŠKARINEC, Pavel. 2019. *Ženy a lokální politika: komunální volby v České republice v letech 1994-2018 z pohledu politické reprezentace žen*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury. Politologická řada. ISBN 978-80-7325-489-6.

RAKUŠANOVÁ, Petra a Lenka VÁCLAVÍKOVÁ – HELŠUSOVÁ, 2006. Ženy v mužské politice. In: HAŠKOVÁ, Hana, Alena KŘÍŽKOVÁ a Marcela LINKOVÁ. *Mnohohlasem: Vyjednávání ženských prostorů po roce 1989*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, s. 43-53. ISBN 80-7330-101-6.

RAKUŠANOVÁ, Petra. 2006. *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?* Praha: Fórum 50 %. ISBN 80-239-7438-6.

ROZTOČIL, Aleš, 1999. Mládežnické organizace politických stran. In: *Mládežnické organizace politických stran v České republice*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-2023-7.

ŠPRINCOVÁ, Veronika a Markéta MOTTLOVÁ. 2015. *Kvóty a další opatření pro vyšší zastoupení žen v politice*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Fórum 50 %. ISBN 978-80-904447-7-5.

VANČÍK, David, Lukáš VÍTEK a Roman ŠTĚPÁNEK. 2021. *30 let Mladých konzervativců*. Olomouc: Nakladatelství Jalna. ISBN 978-80-11-00267-1.

VOHLÍDALOVÁ, Marta, Hana MAŘÍKOVÁ a Romana VOLEJNÍČKOVÁ, ČERMÁKOVÁ, Marie, ed., 2016. *Sólo pro soprán: o ženách v české politice*. 1. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISBN 978-80-7330-293-1.

Elektronické zdroje

Odborné elektronické články

CELIS, Karen a Sarah CHILDS, 2008. The Descriptive and Substantive Representation of Women: New Directions. *Parliamentary Affairs*[online]. **61**(3), s. 419-425 [cit. 2023-03-29]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/pa/gsn006>

CLAVERO, Sara a Yvonne GALLIGAN, 2005. A Job in Politics Is Not for Women: Analysing Barriers to Women's Political Representation in CEE. *Czech Sociological Review* [online]. Institute of Sociology of the Czech Academy of Sciences, **41**(6), s. 979-1004 [cit. 2023-02-18]. ISSN 00380288. Dostupné z: <https://sreview.soc.cas.cz/pdfs/csr/2005/06/02.pdf>

GELNAROVÁ, Jitka. 2010. Reprezentace žen v politice z pohledu politické teorie aneb „Co všechno znamená, když se řekne, že ženy jsou v politické podreprezentovány? *Acta Politologica*. Praha: Katedra politologie Institutu politologických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, **2** (2), s. 120–132 [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <https://acpo.vedeckecasopisy.cz/publicFiles/00073.pdf>

RAKUŠANOVÁ, Petra. Ženy v politice a postoje veřejnosti. *Naše společnost: časopis Centra pro výzkum veřejného mínění* [online]. Sociologický ústav AV ČR, 01.01.2003, **1**(1-2), s. 25-28 [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/cvvm/casopis-nase-spolecnost/prehled-clanku/49-2003-1-2/567-eny-v-politice-a-postoje-veejnosti>

Elektronické knihy

JACHANOVÁ DOLEŽALOVÁ, Alexandra, Jitka GELNAROVÁ, Jana SMIGGELS KAVKOVÁ a Eva M. HEJZLAROVÁ, 2009. Postoje veřejnosti se mění, reálná situace nikoliv: aktivity na podporu vyššího zastoupení žen v politice. In: APPELTOVÁ, Michaela, Nina BOSNIČOVÁ, Kristýna CIPROVÁ, et al. *Gender a demokracie* [online]. Praha, s. 54-70 [cit. 2023-02-10]. ISBN 80-86520-64-1. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/8b47a03bf445e4c3031ce326c68558ae/publikace_dender_a_demokracie_web_1.pdf

SMIGGELS KAVKOVÁ, Jana, 2020. *Hlavou proti zdi aneb Jak na prosazování genderové rovnosti v ČR* [online]. [cit. 2023-02-06]. Fórum 50 %. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/hlavou-proti-zdi-aneb-jak-na-prosazovani-genderove-rovnosti-v-cr-j-s-kavkova.pdf?fbclid=IwAR05E8fQNYJXEtO0rZGgrxTxKvNxaWVl_d83fBvh6yclzirqlpb6I9i3tWs

ŠPRINCOVÁ, Veronika a Marcela ADAMUSOVÁ, 2013. *Politická angažovanost žen v České republice: přehledová studie 1993-2013* [online]. Fórum 50 %, [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/politicka-angazovanost-zen-v-ceske-republice_forum_1.pdf

ŠPRINCOVÁ, Veronika a Markéta MOTTLOVÁ, 2016. *Více žen – jiná politika?* [online]. Fórum 50 %, [cit. 2023-03-29]. ISBN 978-80-904447-8-2. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/vice_zen_jina_politika_forum.pdf

ŠPRINCOVÁ, Veronika, 2022a. *15 tipů, jak podpořit ženy uvnitř politických stran a hnutí* [online]. Úřad vlády ČR [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Manualpolitickychstran_1.pdf

ŠPRINCOVÁ, Veronika, 2022b. *Analýza výsledků voleb do senátu PČR v roce 2022 z hlediska zastoupení žen* [online]. Fórum 50 %, [cit. 2023-02-11]. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/analyza_senat_2022_vysledky.pdf

Internetové odkazy

Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz>

Členové vlády, 2023. *Vláda ČR* [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/vlada/>

Hejtmani krajů ČR: Aktuální vedení krajů ČR. In: *Hlídač Státu* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://www.hlidacstatu.cz/Report/18>

JANOTOVÁ, Lucie, 2023. Ženy v politice: Bez zastoupení žen v politice přicházíme o názor poloviny společnosti. In: *Ženy s.r.o.* [online]. 12.1.2023 [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://zenysro.cz/doporucujeme/osobni-rozvoj-a-kariera/rozhovor-zeny-v-politice/?fbclid=IwAR04VEDOmbEf4ZNibYGf7AaQik8zdmeG9mKKTpFHIIz7qSgMT6kHKmTaq8k>

Kdo jsme, co děláme a co chceme. *KSM* [online]. 26. 2. 2006 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <http://www.ksm.cz/kdo-jsme>

Mladé ANO [online], 2023. [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.mladeano.cz>

Mladé Pirátstvo [online]. 2023 [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://mladi.pirati.cz>

Mladí konzervativci. [online]. Olomouc: Mladí konzervativci, 2022 [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <https://konzervativci.cz/cs/#docs>

Mladí lidovci [online]. Praha [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: <https://mladilidovci.cz>

Mladí sociální demokraté [online]. Praha: Mladí sociální demokraté, [cit. 2022-10-30]. Dostupné z: <https://www.mladi.cz>

Mladí Starostové a nezávislí [online]. Praha [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://www.mladistarostove.cz>

O nás. *Fórum 50 %* [online]. [cit. 2023-02-12]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/o-nas>

Proč podporovat vyvážené zastoupení v politice. In: *FÓRUM 50 %* [online]. Praha: FÓRUM 50 % [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/podpora/argumenty-pro-vyvazene-zastoupeni/proc-podporovat-vyvazene-zastoupeni-v-politice>

První jednání Dámského klubu ODS, 2023. In: *Občanská demokratická strana* [online]. 28. února 2014 [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.ods.cz/os.praha6/clanek/6751-prvni-jednani-damskeho-klubu-ods>

Rada vlády pro rovnost žen a mužů, 2023. In: *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/rada-vlady-pro-rovnost-zen-a-muzu-121632/>

Sociálně demokratické ženy, 2023. In: *Česká strana sociálně demokratická* [online]. Praha [cit. 2023-02-09]. Dostupné z: <https://www.cssd.cz/strana/partneri-a-podporovatele/partneri/socialnedemokraticke-zeny/>

Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021–2030 [online], 2021. Úřad vlády České republiky [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Strategie_rovnosti_zen_a_muzu.pdf

Ustavující valná hromada. In: *Mladí lidovci* [online]. 27. 10. 2012 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://mladilidovci.cz/ustavujici-valna-hromada/>

Ve volbách bylo zvoleno historicky nejvíce žen! Bude to stačit?: Volby do zastupitelstev měst a obcí. In: *Fórum 50 %* [online]. 2022 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://padesatprocent.cz/cz/ve-volbach-bylo-zvoleno-historicky-nejvice-zen-bude-to-stacit>

VOHLÍDALOVÁ, Marta, 2015. *Výzkumná zpráva z dotazníkového šetření "ženy a muži v rovnováze"* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2023-02-11]. Dostupné z:

https://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/vyzkumna-zprava-z-dotaznikoveho-setreni_postoje-verejnosti-k-pusobeni-zen-v-politice.pdf

Volby.cz: Výsledky voleb a referend, 2023. *Český statistický úřad* [online]. 2023 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.volby.cz>

Volební iniciativa vyzývá: Zakroužkuj ženu. Chtějí alespoň 30 % poslankyň. [online]. Brno: zakroužkuj ženu [cit. 2023-02-11]. Dostupné z:

<https://zakrouzkujzenu.cz/media/1nbdgsjv/zakrouzkuj-zenu-tiskova-zprava-1.pdf>

Young. pirates. eu: Young.Digital.Europeans [online]. Lucembursko [cit. 2023-03-15].

Dostupné z: <https://young-pirates.eu>

Zakroužkuj ženu [online], 2023. [cit. 2023-04-12]. Dostupné z: <https://zakrouzkujzenu.cz>

Akademické práce

Mládežnické organizace politických stran v České republice, 2019. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce doc. PhDr. Michel Perottino, Ph.D.

Stanovy

Stanovy České strany sociálně demokratické, 2018. In: Hradec Králové. Dostupné také z: <https://www.cssd.cz/data/files/stanovy-cssd-2018.pdf>

Stanovy Mladí lidovci, z. s., 2021. In: Brno. Dostupné také z:

<https://mladilidovci.cz/stanovy-ml/>

Stanovy Mladých sociálních demokratů, 2021. In: Dostupné také z:

https://www.mladi.cz/static/StanovyMSD_2.pdf

Stanovy Mladých zelených, z.s.

Stanovy Sdružení žen KDU-ČSL. In: Dostupné také z: https://zeny.kdu.cz/getattachment/O-nas/Dokumenty/stanovy-SZ_zmeny-prosinec-2017.pdf.aspx

Stanovy spolku Mladí konzervativci, z. s., 2016. In: Praha. Dostupné také z:
https://konzervativci.cz/wp-content/uploads/2016/10/stanovy_mk_2016_307.pdf

Stanovy spolku, 2020. In: Praha: MLADÍ STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ. Dostupné také z: <https://drive.google.com/file/d/1IiwSP7dUmVRjvXvIBgYz7VSqiQ5gGWnU/view>

Stanovy Strany zelených, 2022. In: Česká strana sociálně demokratická. Dostupné také z: <https://wiki.zeleneforum.cz/cs/predpisy/stanovy>

Seznam grafů a tabulek

Grafy:

Graf č. 1: pohlaví respondentů, zdroj: Survio, vlastní zpracování

Graf č. 2: dosažené vzdělání respondentů, zdroj: Survio, vlastní zpracování

Tabulky:

Tabulka 1 - počet zpracovaných dotazníků z jednotlivých organizací, zdroj: vlastní zpracování

Seznam použitých zkratk

ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ	Český statistický úřad
KDU-ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
MK	Mladí konzervativci
ML	Mladí lidovci
MO	Mládežnické organizace
MOPS	Mládežnické organizace politických stran
MP	Mladé Pirátstvo
MSD	Mladí sociální demokraté
mSTAN	Mladí starostové a nezávislí
MZ	Mladí zelení
ODS	Občanská demokratická strana
PČR	Parlament České republiky
PS PČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky
SPD	Svoboda a přímá demokracie
STAN	Starostové a nezávislí

Seznam příloh

Příloha č.1: dotazník „Ženy v politice z pohledu mládežnických organizací politických stran“

Příloha č.1

1. Jaké mládežnické organizace jste členkou / členem?
2. Jaké je vaše pohlaví? Žena Muž Jiné
3. Jaký je váš věk?
4. Jaké je vaše dosažené vzdělání?
 - a) Základní škola
 - b) Odborné učiliště
 - c) Střední škola
 - d) Vyšší odborná škola
 - e) Vysoká škola
5. Kolik má vaše organizace, jejíž jste součástí, členek?
6. Má organizace, jejíž jste součástí, konkrétní nástroje, kterými oslovuje ženy ke vstupu do vašich řad? Popřípadě, prosím, popište tyto nástroje.
7. Je pro vás téma "ženy v politice" důležité? Pokud ano, prosím, popište, z jakého důvodu je toto téma pro vás důležité.
8. Věnuje se tématu „ženy v politice“ organizace, jejíž jste součástí?
9. Myslíte si, že by se o tématu „ženy v politice“ mělo více mluvit?
10. Máte zkušenosti s ženami, které byly na mateřské dovolené a vstoupily během ní do vaší organizace? Pokud ano, prosím, napište, jaké zkušenosti to byly.
11. Kolik vašich členek (jestli vůbec nějaké) kandidovalo v letošním roce (2022) v komunálních volbách?
12. Daří se vám zapojovat ženy do politiky? Jakou činnost vaše organizace pro to dělá?
13. I přesto, že zastoupení žen v české vládě roste (zatímco ve funkčním období 1992–1996 byl celkový počet členů a členek vlády 26, a z toho byl celkový počet žen 0, ve funkčním období 2018–2021 byl celkový počet členů a členek 24, a z toho byl celkový počet žen byl 6. Co myslíte, že stojí za tím, že stále je menší podíl členek než členů vlády (Cca o 70 %)?

14. Je podle vás relevantní takový názor, že ženy nemají zájem o to být v politice?
Pokud ano, prosím, napište, z jakého důvodu, podle vás, nechtějí ženy vstupovat do politiky.
15. Myslíte si, že by se ženy měly více motivovat? Popřípadě jakým způsobem.
16. Setkali jste se někdy s předsudky vůči ženám, které chtěly vstoupit do politiky, nebo již v politice byly? Pokud ano, prosím, popište, jaké předsudky to byly.
17. Politická jednání se často protahují do pozdních nočních hodin a bývají neslučitelná s péčí o rodinu. Většina žen dává přednost rodině před kariérou. Myslíte, že by se politická jednání měla více přizpůsobovat ženám? Popřípadě jakým způsobem.
18. Ukazuje se, že právě kvóty jsou nejefektivnějším a nejrychlejším nástrojem ke zvýšení zastoupení žen ve volených orgánech. Myslíte si, že by kvóty měly být zavedeny? Pokud je vaše odpověď ano, myslíte si, že by kvóty měly být zavedeny na legislativní nebo na dobrovolné úrovni? Pokud je vaše odpověď ne, proč by podle vás kvóty neměly být zavedeny?
19. Souhlasíte s názorem, že kvóty podrývají pozici žen?
20. Souzníte s názorem, že více žen v politickém prostředí vede k modernizaci?
21. Myslíte si, že v politice chybí ženská zkušenost?
22. Myslíte si, že vyšší zastoupení žen v politice může něco změnit? (popřípadě, co by ženy mohly změnit)
23. Z jakého důvodu si myslíte, že je více žen v nižší (komunální) politice, než ve vyšší (celostátní) politice?
24. Myslíte si, že více žen je spíše v komunální politice než v celostátní politice kvůli tomu, že se celostátní politika odehrává především v Praze a ženy nemohou na delší dobu opustit rodinu/nebo nemohou z domova z jiného důvodu? Pokud je vaše odpověď ano, jaká by tato situace mohla mít podle vás řešení?
25. Existuje iniciativa „Zakroužkuj ženu“, která snaží se změnit to, aby bylo v politice větší zastoupení žen, vyzývá voliče a voličky, aby u voleb dávali preferenční hlasy ženám. Jaký máte na tuto iniciativu názor? Neměli by se lidé rozhodovat pouze podle schopností kandidátů? Nebudou podle vás kvůli této iniciativě odsunuti schopní kandidáti z řad mužů?
26. Pokud máte k tomuto tématu další názor, na který nebyla v dotazníku otázka, budu ráda, když mi ho sem uvedete.